UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Actionibus [et] obligationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

Sed an ipſo iure, vel ope exceptionis: Dic vt not. in c. j. §. item
ſacra. de pa. iur. fir. ⁊ ꝙ dixi in l. metum. C. quod me. cã. ⁊ adde
ꝙ pulchre no. Bar. in l. creditor. in fi. de ſol. ⁊ ad id quod dixi
ſ. in matrimonio ſpirituali, vide tex. ſingu. in c. cum virum. de
regul. Item predictis adde que no. Bal. in auth. ſiue. in prin.
C. ad Velle. ⁊ que no. in c. ſane. de renun. ⁊ que hñr in l. tranſa
ctionem. C. de tranſac. Et ad predicta adde Inn. in c. cãm ma
trimonij. de off. deleg. Adde, an filia dicatur renunciare metu,
vel reuerentia paterna, Pau. de Ca. conſ. clxxvij. Et an reue-
rentia prelati vel capituli ſit iuſtus metus, per Pet. de Anch.
conſ. cccxj. per Bal. aliquid, conſi. cciij. iij. lib.

LEX II.

S I filiofamilias.

§. Si in alea. Iſte eſt ſing. caſus. Aduerte ad primum caſum, quem po
nit gl. in verb. vendam. que inci. puta ſi vicero, ⁊c. tunc ſi iſta vẽ
ditio eſt facta in ludo prohibito, non vʒ ipſo iure, alias ſic, ⁊ ha
beret locum preſcriptis verbis. Secundo modo legitur, ꝙ ven
didi tibi rem, ⁊ luſi vel rem vel eſtimationem: tunc opp. ſaltem
ad primum dictum, q2 ɔctus celebratus a prodigo, antequam
interdicatur ſibi bonis, eſt validus. l. is cui bonis. ſ. de verbor.
obl. Gl. rñdet per l. ſi quis cum ſciret. ſ. pro empt. ꝙ iſta lex hʒ
locum, qñ colluſores emerunt inter ſe. Vel pt intelligi, qñ ven
didit extraneo, ⁊ tunc vʒ venditio, ſed grauatur in hoc, vt non ha
beat euictionem, vt glo. no. in l. quod ſi minor. ſ. de min. Et gl.
dt in l. ſi quis cum ſciret. §. fi. ſ. pro emp. Sed dixi vobis aliter
in d. l. ſi quis ſciret. ſ. pro emp. ſm Iac. de Are. ſi ꝙ emo rem,
⁊ tibi ſoluo protinus perdituro, tunc non vʒ. Sed ſi ſcio te pro
digum, non tñ ſcio te conſumpturum ad certum vſum, ⁊ tũc vʒ,
donec bonis interdicatur. Et iſtam lec. puto veram. Tertia le
ctu. ponitur in gl. hic, ⁊ non applaudit litere, qñ erat in alea: id
eſt, dubius euentus ⁊c. tñ lec. eſt vera in ſe. Vel aliter pone ca-
ſum ſm Rog. in gl. ⁊ primum caſum quem iam expediui. Sed
in vlti. qñ ludus eſt permiſſus. Pe. reprehendit, q2 quod legi-
time eſt factum, penam non meretur. Pe. nil aliud dt. Bene fa
cit l. ſi rem. §. ſi quis ſponſionis. ſ. de preſcr. ver. ⁊ l. pen. ſ. de
alea. facit l. in exceptionib. §. fi. de proba.

De litigioſis. Tit. vj.

LEX I.

1 Denunciatio ſola non facit rem litigioſam.

1 L Itigioſam rem. Not. † ꝙ ſola denũciatio nõ
facit rem litigioſam. facit C. eod. l. j. de virtute
huius denunciationis. dic vt plene in materia
proteſtationis in l. non ſolum. §. fi. de ope. noui
nuncia.

1 Vitium litigioſi afficit perſonam, non rem.
2 Res qualiter efficiatur litigioſa. plena diſtinctio.
3 Vitium litigioſi quos effectus operetur.
4 Res litigioſa non poteſt obligari.

1 §. Si inter. † No. ꝙ vitium litigioſi non afficit rẽ,
ſed perſonam ſic. C. de preſcr. lon. tem. l.
j. Scdo no. ꝙ res efficitur litigioſa per lit. conteſt. Op. C.
a eo. [a]auth. litigioſa. Sol. illa corrigit hanc in reali, vbi per ſolaʒ
citationem res efficit litigioſa, in perſonali remanent iura anti
2 qua. Et vt hec materia liqueat, diſtingue, † Aut agit reali, aut
perſonali, aut miſta. Primo caſu, aut in cã principaliter contẽ
dit de dñio, vel de eo ꝙ pars dñij eſt, vt de vſufructu, ⁊ fit liti-
gioſa per ſolam citationem, vt C. eo. auth. litigioſa. ⁊ ibi not. p
gl. Et idem puto de ipſa actione reali, ꝙ eo modo efficiatur liti
gioſa. Aut non contendit de dñio, ſed de alio iure, vt hypothe-
caria, confeſſoria, ⁊ negatoria, ⁊ p alijs ſeruitutibus: ⁊ tunc iſta
res non efficit litigioſa, vt in auth. eo. §. ad hec. Ipſa tñ actio ef
ficitur litigioſa per lit. conteſt. arg. huius §. eo. l. ij. Idem puto
ſi litigetur de poſſeſſione. Si vero agitur actione perſonali,
ſi quidem non contendit de ipſa re, ſed de aliquo opere facto in
re, tunc ipſa res nunꝙ efficitur litigioſa, etiam ſi illa actio ſit in
rem ſcripta, vt. ſ. de aqua plu. arc. l. ꝗꝗ. §. Iulianus. ⁊ ibi not.
ipſa tñ actio bene efficitur litigioſa per lit. conteſt. l. ij. C. eo. Si
b vero contenditur de ipſa re, ⁊ tunc efficitur litigioſa [b]ipſa res ⁊
actio, per litem conteſta. d. l. ij. C. eo. Si vero agit actione mi-
ſta, tunc aut eſt actio vniuerſalis, aut ſingularis. Primo caſu ⁊
olim ⁊ hodie efficitur litigioſa per ſolam citationem, vt. ſ. d pe
ti. her. l. diuus. ⁊ ſ. fa. fa. erci. l. alienationes. Si vero eſt parti-
cularis, tũc res ⁊ actio efficit litigioſa per lit. conteſt. l. j. in fi.
3 C. cõi diui. † Quero, quid habeat operari vitiũ litigioſi: Sol
ue. ſm iſta tpa tres erant effectus. Primo, ꝙ impediebat alie-
natio, vt d. l. diuus. ⁊ l. alienationes. ſ. fam. erciſ. Scdo, ꝙ ille, in
quem fiebat talis tranſlatio, non poterat in pſcriptione ſibi cõ-
numerare tpa ſui authoris. l. j. C. de pſcr. lon. tem. Tertio, ꝙ ſi
cadebat a poſſeſſione, non poterat eam recuperare obſtãte ex-
ceptione litigioſi, vt hic. hodie vero eſt additum, ꝙ ɔctus ſuper
re litigioſa habitus, eſt ipſo iure nullus. Item q2 accedenti ad
ɔctum imponuntur certe pene, que ponuntur in l. fi. C. eo. Iteʒ
quod ſi ſñia lata ɔ primum reum tʒ pt mãdari executioni ɔ eũ,
c in quem facta eſt tranſlatio. d. l. fi. C. eo. quod plenius declaro[c]
in repe. l. creditores. C. de pig. quas penas intelligo, ſi fiat alie
natio lite pendente. Nam ſi perempta eſſet inſtantia tunc lʒ du
ret vitium litigioſi. vt no. C. de iud. l. pperandum. §. ⁊ ſi quidẽ.
⁊ dixi in l. ij. ſ. iud. ſol. tñ ɔctus habitus vʒ. l. j. C. de preſcr. lon.
4 tem. † An poſſit res litigioſa obligari: dic ꝙ non. l. j. §. fi. que
d res pig. ob. poſ. ⁊ no. per gl. [d]in l. j. §. fi. C. cõi. diui.

ADDITIONES.

a Alex. Op. C. eo. Contrarium tʒ Bar. in d. auth. litigioſa. ſed
forte non eſt ɔrius, ſi recte conſideretur.
b Litigioſa. Et hoc teneas, ⁊ ſequit Imo. in c. cum M. de cõ-
ſti. ⁊ ibi vide in materia Inn. lʒ Bar. in l. cum te. C. eo. dixerit,
ꝙ non ɔ in perſonali, res efficitur litigioſa. Subdit tñ d. Flor.
in d. c. cum M. ꝙ etiam lite pend. quis pt vti poſſeſſione ſua,
dummodo licite vtatur: ſecus ſi illicie ad preiudicium partis.
Vide que in materia dixit do. Ant. in d. c. cum M. poſt Ioan.
And. ⁊ quod no. in cle. fi. vt lit. pen. ⁊ in materia vide Inn. in c.
ex parte. de arb. ⁊ bonam gl. de hoc vitio litigioſi. xj. q. ij. c. i. Et
his adde Bal. poſt Bar. in l. j. cõi diui. Et adde ꝙ vitium liti-
gioſi impedit alienationem poſſidentis, ſed non acquiſitionem
ab eo fieri. Ita dt Bal. menti tenendum, in l. ij. C. ne lit. pend.
Adde Ro. conſ. cclxx. vbi de predictis.
c Declaro. Idem tʒ Bar. in l. fi. C. eo. ⁊ Bal. in l. j. C. cõi diui.
⁊ Ang. in auth. de litig. in prin.
d Per gl. Et illam gl. ſequitur Bal. ibi in d. l. j. vbi etiam que
rit, an poſſit fieri de ea compromiſſum, ⁊ ſimplex compoſitio, ⁊
quid coram arbitro, an inducat vitium litigioſi.

De obligationibus & actionibus. Titul. vij.

LEX I.

1 Obligatio ex quaſi contractu quod ſit ex varijs figuris
cauſarum.
3 Actiones in rem ſcripte que rei peruentione obueniunt, dicun
tur proponi ex varijs figuris cauſarum.
4 Actio vtilis an dicatur natiua vel datiua. ⁊ nu. 6. ⁊ nu. 10.
5 Actio que dicatur datiua ⁊ que natiua.
7 Actio vtilis dicitur quadrupliciter.
8 Obligatio vtilis an transferatur per ceſſionem, ſicut actio vti-
lis: quod ſic.
9 Actio ex obligatione ab initio ſemel tantum oritur non indeſi-
nenter.
11 Actio vtilis in reali dicitur datiua non natiua.
12 Actio que dicitur vtilis reſpectu directe, que competebat ad
idem, ⁊ deſiit competere aduerſario deſinente poſſidere dolo,
dicitur datiua.
13 Actio vtilis que competit emphyteute, feudatario, ⁊ ſimilibus
eſt natiua.
14 Actio vtilis que competit preſcribenti dr natiua.
15 Actio vtilis que competit ceſſionario, dr natiua.
16 Agens actionali perſonali vtili quando poſſit dicere in libello
debitorem ſibi obligatum.
17 Actio vtilis ⁊ directa, an ſint eedem in ſubſtantia.
18 Actio quod ſit in genere, ⁊ eſt communis opin.
19 Drie ſubſtantiales quod faciant driam in ſpecie, non drie que
ſumuntur ex qualitatibus.
20 Exercitium actionum directarum, an videatur mandari per
ceſſionem.
21 Directa actio, ⁊ vtilis ꝙ non poſſint eidem competere.
22 Vtilis competens ex inſtro guarentigionato, ꝙ ex forma ſta-
tuti hʒ executionem paratam, etiam competit ex equitate.
23 Proponens directam ſi probat in vtili, an obtineat.
24 Cauſaʒ remotam in libello reali quis non cogitur exprimere.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

25 Actione vtili ceſſa, an diuidatur in aliam vtilem.
26 Cedens vtilem propter virtutem directe que remanet apud eum, poteſt ſolutionem a debitoꝛe recipere ⁊ eum liberare, tribus caſibus exceptis.
27 Actio vtilis quando tranſeat ex ſolo contractu ſine ceſſione.
28 Stipulatio pꝛetoꝛia quod dicatur actio, ſed per officium iudicis petitur.
29 Actiones que oꝛiuntur ex pactis incontinenti appoſitis qualiter dentur.

1 Obligationes. Quero, † q̄ ſint iſte obligationes, que naſcunt
ex varijs figuris cauſarum: Et glo. ponit opi. ⁊ pꝛi-
a mo a quod ille que ſunt ex quaſi ꝯctu. Et iſtam opi-
nionem repꝛehendit gl. Inſt. de act. §. j. ⁊ qꝛ q̄ñ dr̄ ex ꝯctum, ſe-
quitur ⁊ de his, que ex quaſi ꝯctu. vt pꝛobatur per illos ti. In-
b ſtit. de obli. que ex quaſi ꝯctu. Alij dicunt, b vt Hugo, ꝙ eſt cōdi-
c ctio furtiua, que naſcitur ex varijs figuris c cauſarum. Et hoc
tꝫ gl. hic ⁊ in l. ſi pꝛo fure. §. fi. ſ. de condi. fur. Sed illud repꝛe-
henditur per Dy. ⁊ Gul. ⁊ omnes doct. Moder. qꝛ imo condi
ctio furtiua oꝛitur ex delicto l. ſi ambo. §. quoties. ſ. de compē.
⁊ l. ſi mulier. §. pe. ſ. re. amota. Alij dn̄t ꝙ intelligitur de obli-
gationibus, que non ſunt iure oꝛdinario ⁊c. vt gl. Sed illud vi-
di repꝛehendi: qꝛ hic de oblōne, exemplum eſt de actione. Et
iſta eſt bona repꝛehenſio. Uel dic de pactis appoſitis ex cōtra
ctum, ⁊c. vt gl. Sꝫ truffa eſt, qꝛ pacta incontinenti appoſita ſunt
ꝯctus. Pet. dicit, quod actio in factuꝫ que eſt ex varijs figuris
cauſarum, l. ſancimus. C. de ſacroſan. eccle. non plꝫ, qꝛ hic loqui
tur in oblōne, exemplum eſt in actione. Quid dicemus: Ad pꝛi
mum dico, quod oblōnes que ſunt ex quaſi ꝯctu, ſunt ex varijs
figuris cauſarum, ⁊ repꝛehenſio glo. Inſtit. de act. §. j. pcedere
videtur ſecundum oꝛdinem tit. in Inſtitutionibus poſitoꝛum,
ſed hic Iuriſconſulti oꝛdo eſt cōtra, qꝛ pꝛimo hic agitur de obli
gatione ex contractu ſecūdo de obligatione ex maleficio, vt j.
eod. l. ex maleficijs. Et poſtea ſequitur, ꝙ dicat de varijs figu-
ris cauſarum ⁊ ponitur de obligatione ex quaſi contractu, vel
quaſi maleficio. Et ſic vr̄ de mente Iuriſconſulti, ꝙ iſte ſint ex
varijs figuris cauſarum. Impꝛopꝛie ponitur iſtud verbum ex
quaſi contractu ⁊ ex quaſi maleficio cum hic dicat ex varijs fi-
2 guris cauſarum, ⁊ ſic eſt mens huius legis. Ad aliud quod † dr̄
de oꝛdine tit. Inſti. rn̄deo ꝙ magis debemus oꝛdinem ti. in ff.
attendere, quam in C. vt in tit. de bo. poſ. contra tabul. ⁊ ſm ta-
3 bu. ⁊ econtra in C. Item † actiones ſcripte in rem, que rei per-
uentione obueniunt tunc ex varijs figuris cauſarum pꝛoponū
tur: qꝛ non ex contractu, vel quaſi oꝛiuntur: ⁊ ita tꝫ glo. C. quod
4 met. cau. l. iij. ¶ † Quero, vnde oꝛitur d actio vtilis: Bl. in l. ex
d legato. C. de leg. dicit no. ꝙ actiones vtiles ſunt datiue, non na
tiue. Ideꝫ no. hic in pꝛin. mag. gl. ⁊ in l. ex maleficijs. §. heres.
j. eod. ſed in l. pater. C. de pac. conuen. dr̄, ꝙ quandoqꝫ naſcit,
quandoqꝫ datur. Ad declarationem huius pꝛimo videamus,
5 † quid eſt dictum natiua, ⁊ datiua: Pone exemplum in homi-
nibus. Poſſum dicere, ꝙ Adam fuit homo datiuus, a Deo im-
mediate factus, alij homines natiui, qꝛ ex patre, ⁊ matre nati.
Ita actio natiua quando naſcitur ex matre, ſcꝫ obligatione. l.
licet. §. ea. ſ. de pꝛocura. ſed quando immediate lege concedi-
tur ſine matre, dicitur datiua. text. quem Iac. But. ad hoc al-
legat in l. iuriſgentium. §. j. ſ. de pac. dicit, ꝙ tunc dr̄ natiua, q̄ñ
habet aſſiſtentem materiam ſufficientem, ex qua actio oꝛitur,
alias dr̄ datiua. ¶ Hoc pꝛemiſſo dicit Pet. ꝙ duplex eſt ma-
teria: quedam remota, quedam pꝛoxima. Exemplum, in per-
ſonalibus contractus eſt materia remota, obligatio eſt pꝛoxi-
ma, ex qua actio oꝛitur, que dicitur natiua, in rei vendicatione
vero dominium, ⁊ poſſeſſio eſt cauſa pꝛoxima rei vendicande.
6 Et ideo dicit ipſe, aut queris † vtrum actio vtilis dicatur nati-
ua reſpectu cauſe pꝛoxime, ⁊ tunc ſi inſpicias pꝛincipiuꝫ legis
xij. tab. que iſtam vtilem non pꝛoducebat, erit datiua, vt in vti-
li bonoꝛuꝫ poſſeſſione. ⁊ in l. pe. ſ. ſi quadru. pau. fe. dica. Si ve
ro reſpicis illas leges, que illas vtiles inducūt, diceretur actio
natiua, qꝛ lex introducit obligationem, ex qua hec actio oꝛitur.
Unde obligatio bene poſſet dici datiua: ſed actio non. Si reſpi
cis cām remotam, tunc fateoꝛ opi. gl. ꝙ eſt datiua. Et ꝙ in his
vtilis ſit oblō, pꝛobatur ex diffinitione oblōnis, qꝛ eſt iuris vin
culum, quo neceſſitate adſtringimur, ⁊c. Sed hic adſtringitur,
ergo, ⁊c. ¶ Ad examinandum hanc queſtionē eſt pꝛemittendū,
7 † ꝙ actio vtilis dicitur quadrupliciter. Pꝛimo, reſpectu dire
cte competentis ad idem, l. j. C. de act. ⁊ obli. cum ſi. nam dire-
cta competit cedenti, ⁊ vtilis ceſſionario ad idem. Secundo, re
ſpectu directe, que iam competit, nunc non competit, vt in vtili
que reſtituitur minoꝛi, vel abſenti, vt C. ſi aduer. tranſact. l. j. ⁊
l. in honoꝛarijs. j. eod. verſ. ſed cum reſciſſa. Tertio dicitur vti-
lis reſpectu directe, que nunquam competit, licet eſſet poſſibile
competere, l. quoties. C. de dona. que ſub mo. ⁊ l. pe. ad exhi.
Quarto modo dr̄ vtilis reſpectu directe, que competit ad aliud
vt in caſu l. pen. ſi quadru. pau. fe. di. ⁊ l. curatoꝛis. C. de nego.
8 geſt. ⁊ de bo. poſ. here. peti. l. j. ¶ Secundo videndum eſt, † an
per ceſſionem transfertur vtilis oblō ſicut actio vtilis: Et vr̄
quod non: nam glo. vlti. in l. j. C. de act. ⁊ obli. dt̄, quod habens
vtiles non poteſt dicere iſtum ſibi obligatum. In ꝯrarium eſt tex.
in l. ſi inſolutum. eo. tit. pꝛout eſt in litera habes pꝛo hoc, qꝛ vi-
deo q̄ñ alicui reſtituitur hereditas, non tm̄ tranſiertur actio vti
lis, ſed tamen dicitur vtiliter heres. l. ſi filius. quod cum eo. ⁊ l.
poſtulante. ad Treb. Preterea video, quod per ceſſionem pōt
transferri ſpes obligationis, l. ſpeꝫ. C. de dona. Preterea obli
gatio que non parit actionem, poteſt cedi, l. ſi eius ad Treb. ea-
dem ratione, que parit. Preterea video, quod inſtantia iudicij
non eſt actio. ſed per eam obligatur quis inſtantie, l. j. in pꝛinc.
ad Treb. ⁊ l. cum hereditas. facit l. tam ex contractibus. ff. de
iudi. Et ſic puto ꝙ competit vtilis obligatio ſicut actio. ¶ Ter
9 tio eſt videnduꝫ † quando actio naſcitur ex obligatione, an ſem
per naſcatur, an ab initio tantum: Sunt enim quedam que oꝛiū
tur ex aliquo indeſinenter, vt lux a ſole, quedam in puncto, vt fi-
lius a patre. Rn̄d. ſemel tantum ab initio oꝛitur actio, non in-
deſinenter. Facit ad idem l. ſi quis ſtipulatus. ⁊ l. ſi ſic. de ver.
10 obl. ⁊ l. cum querebatur. j. iud. ſol. ¶ † His pꝛemiſſis venio ad
q̄ōnem, an vtilis actio ſit datiua vel natiua: Iuriſconſulti ap-
pellauerunt datiuam, que non haberet ſubſiſtentem mām, ex
qua oꝛiatur, vt pꝛeallegata l. iuriſgentium. Nos autē ſtrictius
dicamus eam eſſe datiuam, que non hꝫ oblōnem aliquam, ēt da
tiuam. Et aſſumo vtilem, ⁊ pꝛimo, vt cedenti, ⁊ ceſſionario com-
petit oblō vtilis, ergo hꝫ oblōnem ex qua oꝛitur. Contrarium
dico, in ceſſionarium transfertur vtilis obligatio, que erat dire
cta apud cedentem, que non potuit plus parere cum iaꝫ peper
erat, ergo iſta vtilis non pōt parere, l. euꝫ qui. ff. de furt. ergo eſt
mere datiua, ⁊ hoc caſu veruꝫ dt̄ gl. Sed ſi poneres, ꝙ ante par
tum oblōnis, vtilis transfertur, vt in caſu l. ſpem. C. de dona.
tunc Pet. bene dt̄, quod oꝛiatur ex oblōne datiua, cum nulluꝫ
hꝫ ꝯctum ex quo oꝛiatur. Si vero accipimus actionem vtilem
ſecundo modo, ſm quem dr̄ reſpectu directe non competentis
ad idem, ⁊ non competit ad idem: qꝛ eſt datiua, non natiua, nō
enim euacuata erat poteſtas in oblōne directa, eo ꝙ ſemel par
turierat, l. j. ⁊ ij. C. ſi aduerſ. tranſa. Si vero accipis actionem
vtilem tertio modo. ſ. q̄ñ poſſibile eſt competere eſt ad idem, vt
no. in l. quoties. C. de do. que ſub modo. ⁊ l. pen. ad exhi. tunc fa
teoꝛ, ꝙ lex pꝛoducit ab initio oblōnis vtilem actionem, que oꝛi
tur ex ea, ⁊ ſic dicetur actio natiua, ⁊ obligatio datiua. Nec ob-
ſtat tex. in d. l. pen. ad exhi. qui dicit vtilis dabitur, ⁊ ſic innuit,
ꝙ eſt datiua, qꝛ illud dr̄, qꝛ datur obligatio, neqꝫ hꝫ ꝯctum pꝛe
cedentem ſufficientem ex quo oꝛiatur, ⁊ ſic Iuriſconſulti appel
labant illam datiuā. ſed ego ſtrictius. Si vero accipimus actio
nem vtilem quarto mō. ſ. reſpectu directe competētis ad aliud
tunc fateoꝛ opi. Pet. qꝛ aut reſpicis pꝛincipium legis xij. tab.
introducentis directam, ⁊ non pōt dici vtilis natiua, qꝛ non de
bebatur. Aut reſpicis alia iura introducentia vtilem: ⁊ tunc fa
teoꝛ ꝙ eſt natiua reſpectu obligationis ⁊ reſpectu debiti, vel
quaſi. l. curatoꝛis. C. de neg. geſt. ⁊ l. pen. ſi quadru. pau. fe. dic.
⁊ in multis legibus in ti. ad legem Aquiliam. que inducunt vti
11 lem aquiliam. ⁊ pꝛedicta vera in perſonalitbus. Quid † in rea-
libus, an vtilis ſit natiua, vel datiua: glo. hic in pꝛincipio dt̄, ꝙ
reales actiones nunquam oꝛiuntur ex obligatione, vt Inſti. de
act. in pꝛincipio. Et dicit verum, qꝛ materia ex qua oꝛitur rei
vendicatio, eſt dominium, ⁊ poſſeſſio aduerſarij. ¶ Uidendum
12 eſt tamen, † qꝛ quandoqꝫ dicitur vtilis reſpectu directe, que cō-
petebat ad idem, ⁊ deſijt competere aduerſario deſinente poſſi
dere dolo, tunc puto ꝙ non ſit natiua, nec enim habet ſufficien
tem materiam, qꝛ deficit poſſeſſio l. j. de alie. iud. mu. cau. fa. qđ
13 no. doc. in rub. C. de rei vendica. Q̄ñqꝫ † dicitur actio vtilis re-
ſpectu directe competentis ad diuerſa, vt vtilis in rem, que cō
petit emphyteute. feudatario ⁊ ſimilibus. Iſta eſt natiua, nam
oꝛitur ex vtili dominio, quod habet emphyteuta ex poſſeſſione
14 aduerſarij. Et ſic loquitur titu. ſi ager vec. pe. † Quandoqꝫ eſt
vtilis reſpectu directe, cui contrariatur, vt in vtili, que compe
tit pꝛeſcribenti, que recte venit ad impediendum directaꝫ, que
competebat ei contra quem pꝛeſcribit, ſm doc. in auth. niſi. C.
de bo. mater. ⁊ iſta ſimiliter eſt natiua: oꝛitur enim ex dominio
vtili queſito pꝛeſcribenti pꝛeſcriptioneꝫ, ⁊ ex poſſeſſione aduer-
ſarij. ſ. acit l. j. in fin. ⁊ quod ibi dr̄, ſ. de aqua pluuia arcenda.
15 Quandoque † dicitur actio vtilis reſpectu directe competētis
ad idem voluntate eius, cui competit directa vera, vel pꝛeſum-
pta, vt quando dominus qui habet directam rei vendicationeꝫ
mihi cedit illam, vel vendit, vel recipit eſtimationem rei:
tunc enim mihi competit vtilis in rem que eſt datiua: non enim

habeo dominium directum, qꝛ res non eſt mihi tradita, nec vti
lis, ſm Dyn. in c. pꝛo poſſeſſoꝛe. circa fi. de reg. iur. lib. vj. ⁊ gl.
in l. ſi culpa. ſ. de rei ven. lꝫ Pet. dicat ꝙ tunc hꝫ vtile dñium,
qđ eſt falſum, l. eius rei. ⁊ l. hec ſi res. de rei vendic. ⁊ hec ſunt ſa
16 tis neceſſaria ꝑ libellum. ¶ † Quero, vtrũ qñ ago vtili poſſim
dicere debitoꝛem mihi obligatum: ⁊ gl. in l. j. C. de act. ⁊ obl. dt,
ꝙ non. Dicas tu, vt patet ex ſupꝛadictis: nam in caſibus, in qui
bus vtilis perſonalis eſt natiua, recte poſſum dicere debitoꝛeꝫ
obligatum mihi lꝫ contractus ſit celebꝛatus cum alio, l. qui ſti-
pendia. C. de pꝛocuratoꝛibus. Sed qñ actio eſt datiua, ideꝫ nõ
tamen poſſem concludere, ꝙ virtute illius oblĩonis condemna
retur mihi, qꝛ non poteſt obligatio actionem inducere. Et glo.
in l. j. C. eod. hoc voluit dicere obligatio, ſcilicet quem actioneꝫ
inducat. ꝯ acit ad hoc quod not. in l. heres. de acqui. hered.
17 ¶ † Quero, vtrum [e] actio vtilis, ⁊ directa ſint eedem in ſub-
e ſtantia: Videtur ꝙ ſint eedem: qꝛ contra gerentem ex neceſſi-
tate datur vtilis, ex voluntate directa, l. curatoꝛis. de neg. geſt.
ſed he due dñr eedem, qꝛ dicit lex, hec actio, ⁊c. l. ij. §. hac actio
ne. ſ. de nego. geſt. Et videtur caſus in l. actio. eo. titu. ſecundũ
pꝛimam lectu. pꝛeterea tutoꝛ tenetur directa tutele, magiſtra
tus vtili, l. j. C. de magiſtrat. conuenien. Sed he due dicuntur
eedem, l. ſi. ſ. de magi. conue. ergo, ⁊c. In contrarium ꝙ ſint di-
uerſe, pꝛobatur: in actione directa quis fundat intentionem ex
perſona ſua, in vtili ex perſona alterius, l. qui ſtipendia. C. de
pꝛocu. quod intellige quantum ad facti narrationem, ergo ſunt
diuerſe. Pꝛeterea vides, quod quandoque vtilis eſt pꝛetoꝛia,
directa eſt ciuilis, vt ſ. de poſ. here. peti. l. j. ſed ciuiles ⁊ pꝛeto-
rie differunt ſpecie, ergo non ſunt eedem. Breuiter Pet. dicit,
ꝙ quantum ad effectum ſunt eedem, qꝛ habent effectum eundẽ,
l. actio. ff. de neg. geſt. Item ſunt eedem in genere, qꝛ ſicut vna,
ita eſt alia actio. Iteꝫ ſunt eedem ſpecie, quia de qualibet actio
nis ſpecie poſſumus dicere, alia directa, alia vtilis. ¶ Sed ſi q̃-
ris, an ſunt eedem numero, tunc ipſe dicit, ꝙ non. quod apparet
qꝛ ſunt multe differentie, finguntur tamen eſſe eedem qñqꝫ, vt
quando vna loco alterius ponitur, vt C. ſi. aduer. tranſactio, l.
j. ⁊ ij. Hec ſunt verba ſua, que examinemus. Dicit ipſe ꝙ quan
tum ad effectum vtilis ⁊ directa ſunt eedem, qꝛ habent eundem
effectum. Hoc non eſt verum ſimpliciter, qꝛ vtilis petitio here
ditatis que competit fideicommiſſario, non eſt eadem quantũ
ad effectum quo ad multa cum directa, vt no. in l. qꝛ perinde. ad
Trebel. Item in particularibus, quia contra vtilem competit
exceptio, que non contra directam, l. quoties. in pꝛin. de admi.
tuto. ⁊ per Dyn. in c. pꝛo poſſeſſoꝛe. de reg. iur. lib. j. Item di-
recta infamat, quod non reperitur in vtili, vt ff. de infa. l. j. Ex-
pedit etiam magis directam quam vtilem habere pꝛopter ꝓ-
bationes: nam in vtili quandoqꝫ debeo plus pꝛobare, ſ. contra-
ctum ⁊ ceſſionem ſed in directa quã haberem ex contractu meo
18 ſolum contractum. ¶ Ad ſecundum dicit ipſe, † quod actio vti
lis ⁊ directa ſunt eedm genere: quod eſt verum ſecundum opin.
communem, que eſt, ꝙ ſit actio in genere. l. ſiue pꝛo fratre. C. de
neg. geſt. ⁊ ibi not. in l. iij. §. genera. de acqui. poſ. ⁊ ibi dixi, ⁊ no.
in l. ſi ſeruus communis Meuij. §. fi. de ſtipu. ſer. ſed dicit ipſe
quod non reperitur actio in genere, vt Ay. refert in pꝛealleg. l.
ſiue pꝛo fratre. Ergo ſecundum eum non poteſt dici eadeꝫ in ge
nere, cum non ſit illud genus. ¶ Tertio vbi dicit, qđ ſunt eedeꝫ
19 ſpecie circa hoc dic, † ꝙ differentie, que ſumuntur ex aliquibus
qualitatibus non faciunt differentiam ſpecificam, ſed differen-
tie ſubſtantiales faciunt aliqua differre ſpecie. Unde ſi dicere-
mus, hominum quidam magni, quidam parui. iſta eſt differen-
tia ſecundum qualitates, ⁊ ſic non differũt ſpecie. Et hoc eſt qđ
dicit lex, plus ⁊ minus non differunt, niſi ſecundum qualitateꝫ,
⁊ ſic non differunt ſpecie, l. ſi. de fund. inſtr. inſtrumentoqꝫ lega.
Sed differentie ſecundum ſubſtantiam, pꝛout differt homo ab
aſino, faciunt differentiam ſpecificam. ꝯ acit l. ij. in pꝛin. ſ. ſi cer
tum peta. Modo ad pꝛopoſitum, vtilis ⁊ directa ſunt qualita-
tes quedam, ergo non faciunt differentiam ſpecificam: hoc con
cedo, ſed poteſt eſſe, quod ex alijs differentijs differunt ſpecie, vt
puta vna ciuilis, alia pꝛetoꝛia, que ſpecie differunt, vt Inſtitu.
de actio. in pꝛinc. ⁊ Io. in arbo. ¶ Quarto dicit Pet. quod vti
lis ⁊ directa non ſunt eedem numero hoc eſt verum, ⁊ pꝛobo.
Idem numero non põt differre a ſeipſo, l. pꝛoponebatur. ff. de iu
dic. ⁊ C. de codicil. l. ſi idem. Sed inter vtilem ⁊ directam ſunt
multe differentie, vt ſupꝛa dixi, ergo, ⁊c. Et hoc pꝛobant leges
hic allegate per glo. in multis partibus, que videntur ſibi inui
cem cõtradicere: ⁊ tamen ſoluitur, quod vna lex loquitur de di
recta, alia de vtili, ⁊ ſic cum habeat ſe ad aliud, vt aliud, nõ ſunt
eedem numero. ¶ Idem dicit quinto, quod quandoqꝫ fingun-
tur eedem, vt quando vtilis ponitur loco directe, vt C. ſi aduer.
tranſac. l. j. ⁊ ij. ⁊ hoc non reperio ꝙ fingantur eedem, nam reſti
tuta vtilis eſt annalis, cum alia eſſet perpetua, l. in honoꝛarijs.
ſ. eo. ⁊ omnes leges que dicunt eandem eſſe intelligo, ſ. numero
vel genere, vel ſpecie ſecundum ſupꝛadicta, non in ſubſtãtia. Fa
cit ad hoc quod dixi in l. Meuius. §. duoꝛum. de legat. ij. vbi
tractamus quãdo actio extincta reuiuiſcit, an eadem ſit, vel alia.
20 ¶ Queritur, † an videatur mandari exercitium directarum ꝑ
f ceſſionem: Glo. in l. ij. C. eod. tenet ꝙ ſic. Tu vero dic, [f] vt ibi di-
21 xi in l. j. ¶ † Quero, vtrum directa ⁊ vtilis poſſent competere
g eidem ad idem: Reſpon. non. [g] Cum enim vtilis inducatur a le
ge ex equitate, vt dixi ſ. lege pꝛoxi. quando aliquis habet dire-
ctam, quare iſta vtilis debet induci, vt pꝛobatur in l. ſi heres in
ſtitutus. in pꝛin. ad Treb. ideo ſi ceſſionarius qui hꝫ vtile, il-
lam interim cedet ei, qui ſibi ceſſerat, non transfertur in il. ſi vti
22 lis, vt eam poſſit ſuo nomine intentare, d. l. ſi heres. ¶ † Que-
ro, ex foꝛma ſtatuti inſtrumenta conteſſionata, ſeu guarentigie
habent paratam executionem, vtrum hoc erit verum in eo, cui
competeret vtilis vigoꝛe illius inſtrumenti: Reſpon. ſic: quod
h apparet, [h] nam domino lata ſententia pꝛo pꝛocuratoꝛe ſuo vel
pꝛocuratoꝛe iurante competit vtilis, ⁊ tamen dominus poteſt
petere executionem, ſicut ſi haberet directam, l. ſi pꝛocuratoꝛ.
ff. de pꝛocu. ⁊ de re iud. l. iiij. §. j. ⁊ ff. de iureiuran. l. nam poſtea.
23 §. iuſiurandum. ¶ † Quero ſi aliquis pꝛoponit directam ⁊ ꝓ-
bet in vtili, vtrum obtineat: Hanc queſt. foꝛmat Pet. C. eodeꝫ.
l. j. Ueritas eſt, aut pendente iudicio ei cui competebat directa
cepit competere vtilis facto rei ⁊ tunc ex eadeꝫ inſtantia poteſt
actoꝛ obtinere, l. quanquam. §. Iulianus. de aqua plu. arce. ꝯ a
cit optime l. ſeruus. ff. de infa. ⁊ de rei vend. l. ſi poſt acceptum.
Sed ſi ab initio competebat directa tñ ⁊ pꝛopoſuit vtilem, vel
econuerſo, tunc nullo mõ poteſt obtinere: qꝛ actionem aptã nõ
pꝛopoſuit, l. j. in pꝛin. ſi men. fal. mod. dix. Uerum tamen poteſt
eſſe qñqꝫ ꝙ verba libelli ſunt generalia ꝙ poſſunt ad vtrunque
24 referri, maxime in realibus, † vbi quis non cogitur in libello
exprimere cauſam remotam: Nam ſi dicit ad ſe pertinere iure
dominij, poteſt intelligi de directo, ⁊ vtili, ⁊ tunc ſi pꝛobaret in
vtili obtineret, l. ſed ⁊ ſi poſſeſſoꝛi. §. item ſi iurauero. de iureiu.
Lꝫ glo. aliter videatur dicere, l. minoꝛ. §. pꝛimo. de euic. ⁊ in l.
ſi mater. §. eandem. in fin. ſ. de excep. rei iudi. Sed quod ibi dt
non videri pꝛoponi de vtili domino, intelligendum eſt, de quaſi
dominio, pꝛo quo publiciana competit, vt ex glo. apparet, ⁊ in
25 qualibet earum dixi. ¶ † Quero ſi vtilis [i] cedatur, an diuida-
i tur in aliam vtilem, ita quod vna vtilis remaneat apud ceden-
tem ⁊ alia vtilis tranſeat ad ceſſionarium: Reſpon. qñ vtilis di
recta competunt eodem caſu, vt directa cedenti vtilis ceſſiona
rio, ⁊ tunc ſi vtilis cedatur, nihil remanet apud cedentem, qui
eam ſolam habebat. l. emptoꝛ. ⁊ ibi nota. C. de acti. vel hered.
vend. ⁊ l. ex aſſe. ⁊ ibi no. ſ. ad Trebel. ⁊ l. j. §. de illo. eod. titu.
Alio mõ dr̃ vtilis reſpectu directe, que cõpetit alio caſu, ⁊ tunc
lꝫ alij cedatur, remanet apud cedentem ⁊ ſic poterat dici dire-
cta reſpectu vtilis, que competit ceſſionario. Exemplum in bo
norũ poſſeſſoꝛe de iure pꝛetoꝛio, qui reſtituit hereditatem naꝫ
apud eum erat vtilis de iure pꝛetoꝛio, ⁊ apud eum remanet, ⁊
in fideicommiſſarium tranſit vtilis per Treb. l. j. §. bonoꝛum.
ad Trebel. ⁊ l. recuſare. §. j. eodem tit. Ita intelligo l. curato-
ris. C. de neg. geſt. Nam ſi minoꝛ cederet vtilem negotioꝛũ ge
ſtoꝛum ꝯ curatoꝛem etiam apud eum remaneret vtilis, arg. di
26 ctoꝛum iurium. Et iſtud eſt vtile ad queſt. de facto † nam ille q
cedit pꝛopter virtutem directe, que remanet apud eum, poteſt
ſolutionem recipere, ⁊ debitoꝛem liberare niſi in tribus caſib.
l. iij. C. de noua. ſed ſi apud cedentem nil remaneret, tunc ſecus:
27 ideo tene menti. ¶ † Quero, an [k] ex ſolo contractu ſine ceſſione
k tranſeat vtilis: Reſpon. latius, ⁊ dic, aut alicui debetur ius, ſeu
nomen ex vltima voluntate, aut ex contractu, aut alia equitate.
Pꝛimo caſu, ſi quideꝫ titulo ſinguiari, vt ex cauſa legati trãſit
vtilis ſine ceſſione, l. ex legato. C. de lega. Ratio, qꝛ etiam in re
bus coꝛpoꝛalibus tranſit dñium ſine traditione, aut titulo vni
uerſali, ⁊ non tranſit ſine ceſſione, l. reſtituta. ad Trebel. ꝯ allit
ſi nõ reperitur qui cedat. ⁊ in alijs caſibus no. C. ad Treb. l. pe.
§. j. ⁊ ſ. ad Treb. l. j. §. de illo. Si vero ex ꝯctu, tunc aut innomi-
nato, ⁊ non tranſeunt ſine ceſſione, vt C. de actionibus ⁊ obliga.
l. j. ſecundum pꝛimam lectu. not. Aut ex nominato, ⁊ regulari-
ter non tranſeunt ſine ceſſione. l. ij. ⁊ iij. ſ. pꝛo ſocio. ꝯ allit in em
ptoꝛe, vt C. eod. l. ij. C. de here. vend. l. empto. Ratio, qꝛ ſic pla-
cuit. quod intellige in voluntaria alienatione. Secundo fallit
in dote fauoꝛe dotis, l. j. ſoluto matrimonio. pꝛobatur C. codeꝫ.
l. ij. Tertio in nomine dato in ſolutum, vt C. quando fiſ. vel pꝛi-
uatus. l. finali. quod intellige, quando datio in ſolutuꝫ facit em
ptionem, alias ſecus. Quarto in nomine dato pignoꝛi. l. cum
conuenit. ſupꝛa de pigno. ⁊ lege, poſt quam C. de hered. vendi.
Quinto fallit in donatione, l. illam. C. de donat. ⁊ nota. in lege
ſecunda. C. eodem. Hoc vltimum non placet Iacobo Buti.
naꝫ ibi fuerunt actiones ceſſe. alias non competeret. facit. ſ. de
dona.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

de dona.lege,ad eū.⁊ ibi dixi dr̄iā inter cedere ⁊ cōcedere.Ter
tio caſu,qñ quis dʒ cedere ex aliqua eqtate,actio nō tranſit ſine
ceſſione,niſi in ſubſidiū,qñ nō reperit̄ qui cedat, quo caſu ſemp
tranſit vtilis ſine ceſſione lʒ alias ceſſio requirat̄,l.j.C.eo.⁊ ſ.d
inſtito.l.j.de dam.infec.l.dāni.§.fi.ad idē l.in creditore.ſ.de
euict.qcqd dicat Pet.⁊ Ly.C.eo.l.j. ¶ Redeo ad gl.⁊ q̄ro,qd
1 actione l in rem: Et ſolet tractari Inſti.de actio.§.j.⁊ per Lyn.
22 C.de alie.iud.mut.cau.fa.l.j. ¶ † Quero,quid de pretoria ſti-
pulatione q̄ petitur officio iudicis nobili: Dico,qd nō eſt pprie
actio.Item non hʒ obl'onem,ſed inſtar obl'onis,l.ſi per colluſio
nem.§.j.ſ.de actio.empt.Sed officio iudicis nouatur,l.⁊ vno.
§.j.ſ.de accep.ſicut actio empti,de quo dixi in l.j.de iuriſd.om.
29 iud. ¶ † Quero,de actionib. que oriunt̄ ex pactis incontinēti
appoſitis: Dic vt in gl. Ipſorum tñ originem doc.plenius po
nunt in l.in bone fidei.C.de pact.⁊ l.ex placito.C.de reruʒ per
mu.⁊ l.iuriſgentium.§.quinimo.ſ.de pact.⁊ ibi dixi.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Primo.Uide aliquid per Bart.in l.ſi ⁊ me ⁊ Titiuʒ.
ſ.ſi certum petatur.
b ¶ Alij dicunt.Glo.hanc alleg.pro no. Bald.in rubrica.C.de
pactis.
c ¶ Figuris.Et que ſit actio,que oritur ex varijs figuris cauſa-
rum,eſt gl.in l.ſi pro fure.§.fi.ſ.de condi.furt.vide gl.⁊ Bar.
in l.certi condictio.§.quoniam.ſ.ſi cert.pet.
d ¶ Oritur.Uide Bar.in l.j.C.eod.an ſint datiue, vel natiue,
plene per Bald.ibi in vj.queſtio.⁊ Bart.hic,⁊ Bald.in l.ex le-
gato.in iij.queſtio.C.de lega.in verſic. ad examinandam iſtam
materiam.
e ¶ Quero vtrum.Uide per Bal. in l.j.C.eo.in verſ. nunc ve-
nio ad ſm.⁊ in verſ.ſecūdo queritur.⁊ vide in d.l.curatoris.C.
de nego.geſt.⁊ Bal.in d.l.ex legato.in prin.C.de lega.
f ¶ Tu vero dic.Not.tū,q ſi ceditur actio in factum, qñ eſt dati-
ua,tranſit in ceſſionarium directa.Ita no.Bal.in l.ex placito.
in viij.q.C.de rerum permu.
g ¶ Reſpondeo non.Uide Bal.in l.j.in ix.⁊ x.q.C.eod.⁊ qd no.
in l.ſi duo.de ſolutionibus.
h ¶ Quod apparet.Et de multis priuilegijs huius inſtrumenti,
vide in l.a diuo.§.ſententiam.in fi.de re iud.Et ad Barto.hic,
vide Bal. in l.per diuerſas.in x.q.C.manda.⁊ l.ex legato.in vl
ti.verſ.C.de lega.
i ¶ Quero ſi vtilis.Uide Bar. in l.ſi quis vi.§.dr̄ia.ff.d acqui.
poſ.⁊ in l.ex aſſe.ſ.ad Treb.⁊ in l.j.C.eo.⁊ in l.curatoris.C.de
neg.geſt.Et vide qd no.Bal.in l.j.C.eo.verſ.ſecundo queritur
No.tñ q ſi ſtatuto cauetur, q alteri ex ſtipulatione alterius q̄-
ratur actio directa ſine ceſſione,iſto caſu in alterum non tranſ-
fertur obligatio naturalis,⁊ ciuilis,ſm Bal.in l.ſi genero.in fi.
de iure dot.
k ¶ Quero,an.Uide Bal.in l.ſi culpa.C.de rei vend.vide aliqd
p Bal.in l.ex legato.C.de legat.Per quos autē actus inducat̄
ceſſio,⁊ p q̄ verba,vide Bal.in l.j.verſ.quarto querit̄ qs ē act⁹.
C.eo.de actio.⁊ obl.vbi dt,q p verbū do,vel trāſfero,⁊ p verbū
alieno,⁊ omne verbū,qd ſecū trahit executionē,⁊ ēt p verbū cō-
cedo,de quo vide Bar.in d.l.j.⁊ in d.l.ad eum.ſ.de donat.Idē
eſt in verbo,dono.l.idemqʒ.§.ſi fideiuſ.ſ.manda.no.Bal.in d.
l.ſi quidem.C.de act.⁊ obl. I ē p datione inſtri cā exiſtente.vt
not.Bal.i l.j.C.qñ fiſ.vel priua.Et an eo ipſo q facta eſt ceſſio
vtiliū,videat̄ mandatū exercitiū directarū,Bal.in l.j.C.eod.dt
q ſic in ceſſione hominis,non ceſſione legis,⁊ quid ſi fiat ceſſio
debitori,dic qd importat liberationē,ſm Bal.in d.l.j.⁊ quali-
ter debeat narrare in libello ceſſionarius,vide not. Bal.in l.ſi
culpa.ſ.de rei ven.⁊ Bal.in l.ex legato.in iiij.q.C.de leg. cum
ſimi.Et quō cognoſcatur an quis ſit ceſſionarius,an directo do
minus,vide Bal.in q.incip.ſtatuto cauetur.
l ¶ Quid de actione.Per Bal.in l.curatoris.C.de nego.geſt.⁊
Bal.in l.j.C.eo.Et adde quod ſingula.no.gl.in l.omnino.ſ.de
impen.in rebus dota.factis.

LEX II.

1 ☞ Debemus inſpicere qualiter loquuntur.
2 Due actiones quando oriantur ex vno contractu.

C Onſenſu fiunt. Tene menti gl.in ver
bo,cōſentire. que inci
1 pit,id eſt,ſimul,⁊ preſentialiter,⁊c.† Et iſtam glo.alle.
tibi,qd debemus inſpicere qualiter leges loquuntur,
du diſputant qōnem in locatione,⁊ conductione.⁊ idē no. gl.fi.
q hic,in l.j.in fi.ſ.de ꝯhenda emptio.Itē no.dt gl.Item no.di
ſtinctionem ex vi nominis,nam vbi diſtincta ſunt noīa,⁊c.dic vt
2 in gl.⁊ Dy.Inſti.de act.in prin.Sʒ qcqd Azo dicat,dic,† qd qñ
que noīa ꝯhentiū,⁊ nomē ꝯctus variant:⁊ tunc fateor qs oriun
a tur[a] due actiones,ſed vtraqʒ directa,vt in hac glo.qñqʒ variant̄
noīa ꝯhētiū,nō nomē ꝯct⁹,vt in pignore,⁊ tūc oriunt̄ due actio-
nes,vna directa,alia ꝯria.Qñq; orit̄ vnū nomē ꝯctus,⁊ ꝯhētiū
vt p ſocio.⁊ vtraq; directa.Qñqʒ deſcendunt a nomine, vt man
dans,⁊ mandatarius,⁊ tunc vna eſt directa,⁊ alia contraria.

ADDITIO.

c Alex. ¶ Qd oriunt̄.Hic habes gl.no.⁊ melius in l.j.in fin.ſ.de
ꝯhen.empt.qd ad hoc vt ꝯctus valeāt,qui cōſenſu perficiunt̄ in
ter abſentes,eſt neceſſe,qd cōſenſus emētis,⁊ vendentis pateat
p nūciū ad hoc ſpāliter deputatū.Fallit multū no.in donatario
⁊ tutore,in quib.non requirit̄ qd eoꝝ voluntas,ſeu cōſenſus pa
teat p nūciū ad hoc ſpāliter deputatū, ſed ſufficit qualitercūqʒ
pbet̄,vt no.dt Arch.xx.qō.ij.illud ēt refert Bal.in rub.de cō
feſ.Et ad hanc gl.adde ea q̄ no.Bar.in l.abſenti.ſ.de dona. in
prin.⁊ an pñtationē ep'le ſortit̄ effectū ꝯct⁹,Bal.in rub.C.d do.
pmiſ.vide de predictis plene p Ro.in l.ſtip'lo iſta.§.ſi ſtipuler.
ſ.de verb.obl.⁊ per doc.in l.omnino.ſ.de impen.in re.do.fac.

LEX IIII.

1 ☞ Ratio quare iudex per imperitiaʒ iudicans tenentur lege
Aquilia,⁊ non ex maleficio,eſt q2 officiū iudicis eſt neceſſariuʒ.
2 Conſulens per imperitiam qualiter teneatur,remiſſiue.

E X maleficijs.§. Si iudex.
Op.q2 imperitia eſt culpa:vt ſ.de reg.iur.l.imperi-
tia.⁊ ex culpa qs ex maleficio tenet̄:quare non hic, vt
Aquilia.Et gl.dt,qd aliud in iudice aliud in Aglia,⁊ nō dt pl⁹.
1 Sʒ q̄ pt eſſe rō: Dic ſic,† qd officiū iudicis eſt neceſſariū,l.mune
rū.§.iudicādi.quoqʒ.ſ.de mune.⁊ bono.q2 ex neceſſitate tenet̄,
2 in Aquilia voluntarie fit. ¶ Quero,† quid in cōſiliario,qui cō-
a ſuluit per imperitiā male:no.Spe.[a] de requi.cōſ.§.j.verſi.cō-
ſiliarij.

ADDITIO.

a Al. ¶ No.in Spec.Uide tex.⁊ qd ibi Bart.in l.idemque.§.ſi
quis ea.ff.mand.

1 ☞ Stante ſtatuto,quod homines de ꝯta,ſeu villa teneantur ca
pere malefactorem:⁊ ſi non ceperint,teneantur in tantū,an vno
exacto,ceteri liberentur.

a §. **Is quoque.** [a] Quero,ſi plures tñr ex quaſi ma-
leficio.an ſolutio vni⁹ liberet alios:
Et qd nō,vt eſt caſus in maleficio,in l.iteʒ Mela.§.ſi plures.ſ.
ad l.Aquil.⁊ l.ſi qs id qd.i fi.ſ.de iuriſ.om.iud.Et gl.dt qd tria
b ſunt ſpālia in quaſi maleficio,p tex.iſtū ⁊ gl.Dy.cōſuluit[b] in tali
1 qōne,ſtatutū eſt in ciuitate Lucana,q̄ cauebat̄,† qd ſi hoīes de ꝯ
ta nō ceperint malefactorē,tūc puniant̄ in tm̄,an oēs in ſolidū,⁊
vno exacto alter liberet̄: Et Dy.ſoluit,qd iſti tñr ex quaſi malefi
cio,cū de facto alterius teneant̄,vt hic:⁊ ideo vnius ſolutione,
alter liberatur,vt hic,⁊ l.iij.ſ.de his qui deiece.vel effud.

ADDITIONES.

a And.Barb. ¶ Is quoqʒ.Et vide quod no. Bald.in l.preſes.
C.de condi.fur.
b Alex. ¶ Dy.conſuluit.Adde Bar.in l.cū exhibuiſſent.in fi.d
publicia.⁊ qd ibi dixi.⁊ Bar.hic,ſequit̄ Bal.in l.j.C.d ꝯdi.fur
ti.Dicit tñ Bal.in l.j.C.ne fi.pro pa.quod ſi ſtatutum dt,q ali-
quo committente homicidium,illi de familia teneantur ad mil
le,vnius ſolutio non liberat alium.l.pen.de condi.inſer.

LEX V.

1 ☞ Preſcriptio triginta annorum iure iſto Digeſtorum,eſt in-
cognita.
2 Idem iuris eſt in preſcriptione xxx.annor.quod eſt in preſcri-
ptione redhibitorie,⁊ quanto minoris,⁊ vtraqʒ eſt odioſa.
3 Preſcriptio xxx.anno.interrumpitur per ſolam citationem.
Preſcriptio decem vel viginti annorum interrumpitur per li-
tis conteſtationem.
Uſucapio triennalis nullo modo interrumpitur.
Preſcriptio ſtatutaria,interrumpitur per ſolam citationem.

I N omnibus. Eppon.ſ.de vſucap.l.in
vſucapionibus,⁊ l.penul
tima.ſ.de diuer.⁊ tem.preſcrip.Gl.ſoluit in legibus
contrariis,⁊ dicit quod contraria loquuntur in pre-
ſcriptione,⁊ vſucapione mobiliū,que eſt fauorabilis,hic in pre-

ſcriptione xxx. annoꝛ. que eſt mere odioſa. Sed illud non credo
1 verum, † cum pꝛeſcriptio xxx. anno. de iure iſto non erat cogni-
a ta,[a] vt Inſti. de perp. ⁊ temp. act. in pꝛin. ⁊ not. gl. in l. non ſolū.
alias incipit, Julianus. ſ. ex quib. cauſ. ma. ⁊ l. qui occidit. ad
leg. Aquil. in auth. vt eccle. Ro. §. j. Sed quid diecmus? Dic,
ꝙ hic loquitur in pꝛeſcriptione redhibitoꝛie, ⁊ quanto mino-
2 ris, ⁊ in ſimi. Sed qūo glo. loquitur † tūc de pꝛeſcriptione xxx.
an. dico, quod glo. bene dicunt, qꝛ idem iuris eſt in pꝛeſcriptio-
ne xxx. an. ꝙ in iſtis pꝛeſcriptionib. hic, qꝛ vtraqꝫ eſt odioſa ex
negligentia non petentis, ⁊ ſine titulo. Et per hoc habetis, ꝙ pꝛe-
b ſcriptio xxx. an. interrumpitur per ſolam [b] citationem. In vſu
capione x. vel xx. an. fit interruptio demum per litem conte-
ſtatam. In vſucapione triennij nullo modo interrumpitur, vt
3 dixi in l. j. ⁊ ij. in fi. ſ. pꝛo emp. Modo, quid in pꝛeſcriptione xxx.
c annoꝛ. que per ſtatutum inducitur, [c] qualiter interrumpatur:
Dic per ſolam citationem, qꝛ ex negligentia ſola non petentis
inducitur: idem cum petit, ceſſat negligentia, que eſt cā pꝛeſcri
ptionis, tunc in pꝛeſcriptione x. vel xx. an. non pōt habere locū
per ſolam citationeꝫ interruptio, qꝛ titulus meus, ⁊ bona fides
non poteſt interrumpi. De queſtione, de qua querit glo. dic vt
in glo.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Cognita. Vide tū glo. ⁊ ibi Bar. in l. aſt pꝛetoꝛ. §. hoc
interdictum. de operis noui nunc. ⁊ glo. in l. Pomponius. §. fi.
ſ. de acqui. poſ.

b ¶ Per ſolam. Vide que ſcripſi in l. fi. in pꝛin. ſ. de eo per queꝫ
fa. erit. vbi etiam vide de permutatione.

c ¶ Inducitur. De hac queſtione vide per Bal. in l. fi. in pꝛin. ſ. de
eo per quem fa. erit. ⁊ Ang. in l. ſicut. de pꝛeſcrip. xxx. anno.

LEX VI.

1 ☞ An filio poſſit cedi actio contra patrem.

Actiones aduerſus. Vide gl. j. ꝗ incipit, id eſt
competere. ibi vt liceat matri ⁊ auie. in pꝛin. poſitā.
C. de bo. que lib. auth. excipitur. Ibi, fratris, ⁊ ſoꝛo-
ris. in auth. de here. que ab inteſt. §. ſi vero cum deſcendentib.
poſita. C. de bo. que lib. auth. iteꝫ hereditas. Et ſic vr̄ velle iſta
gl. quod in caſib. in quibus poteſt queri filio, ꝙ ita patri nō que
1 ratur vſuſfructus, † poſſint filio ↄ patrem cedi actiones: quod
a verum puto. Idem ſi patri [a] quereretur vſuſfructus non vale-
ret conceſſio non tū poſſet agi ↄ patrem eo viuo, vt in toto tit. ſ.
bo. mat. ⁊ de bo. que lib. Ratio aūt ſm̄ iſta tpa erat, ꝙ non pote
rat cedi, qꝛ ſi filio cederetur ↄ alium, querebatur patri: ergo cō
tra patrem non poteſt cedi: vt ſ. de vſufru. l. ſi ſeruo. §. regula
riter.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Idem ſi patri. Et vtrum poſſit cedi actio filio ↄ patrē:
tenetur hodie ꝙ ſic. adde Bald. in l. iij. C. man. ⁊ ibi etiam dr̄ in
fratre ↄ fratrem, ⁊ an poſſit cedere filio.

LEX VII.

1 ☞ Si pꝛomitto decem cum voluero, heres meus non poteſt
velle.

2 Actiones tranſeunt ad heredes, quando non requirunt factū
perſone.

Stipulatio concepta voluntate ſtipulatoꝛis, an valeat.

Sub hac. Innuitur hic, quod ſi nunquam ve
lit iſte pꝛomiſſoꝛ, oblo teneat a ↄtrio
ſenſu. Sed iſtud eſt falſum, qꝛ iſta oblo nullo tpe vꝫ,
l. centeſimis. in fi. de verb. obli. Huius ↄtrij timoꝛe le
a gif duob. modis. [a] Uno modo ſm̄ gl. alio modo ſm̄ Hug. Et vi
de glo. in verb. nam nec. que incipit, dixi in perſona pꝛomiſſo-
ris. ibi, illa cum volueris, vt j. Et ſm̄ lect. glo. loquitur in duab.
conceptionibus. in princ. conceptione ſi volam, ibi, nam nec in
conceptione cum volueris, ſm̄ Butr. tota lex loquitur in conce
ptione ſi volam. ¶ Opp. j. tit. j. l. quodcunqꝫ. §. non ſolum. Gl.
non declarat. Sed aduerte iſtas differentias inter hac cum vo
lam, ⁊ ſi volam, ⁊ inter iſtam ſi voluero, ⁊ cum voluero. Dic vt
plene dixi in l. centeſimis. §. fi. j. eo. tit. j. ¶ Querit gloſ. an iſta
ſit conditio perpetua: Et dic vt glo. Simile dr̄ in l. iam dubita
2 ri. de hered. inſtit. ¶ Querit glo. † pꝛomitto decem cum volue
ro, an heres meus poſſit velle: Glo. dicit ꝙ non, qꝛ vbi condi-
tio reſpicit factum perſone, non tranſit ad heredem, l. centeſi-
mis. §. j. j. tit. j. Sed hic requiritur factum perſone, vt cum vo-
luero ⁊ per hoc tollitur ↄrium. l. j. C. vt act. ab here. qꝛ trāſeūt
ad heredes, cum non requiritur factum perſone eiuſdem. Et
dic qualiter tranſeunt ad heredes, vide j. tit. j. l. ſi decem cuꝫ pe
3 tiero. ¶ Quero, † an poſſit concipi in volūtate ſtipulatoꝛis, vt ſi
volam ego ſtipuloꝛ. vide gl. ꝗ ponit duas lec. ⁊ j. lec. an ſit vera,
vel nō, tangit in l. a Titio. §. fi. j. ti. j. ⁊ Dy. ibi repꝛehēdit gl. p l.
ſenatus. §. lega. ſ. de lega. ſ. de le. j. Ja. de Are. ibi nitebat ſalua
re. Dic vt ibi dixi.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Duob. modis. Et ſequitur Bal. in l. in venditis. in fi.
C. de contrahen. empt.

LEX VIII.

a Filiuſfamilias. [a] Rōneꝫ huius legis
funditus ego nunquā
potui videre, nec modo video. ¶ Oppo. de l. ij. ſ. ad
Maced. ⁊ l. j. j. de caſt. pec. Sol. ibi in caſtrenſib. hic
in alijs. ¶ Opp. de l. ſi longius. ſ. de iudi. Sol. ibi de vtili, hic ō
directa. ¶ Opp. de l. denique. §. j. ſ. quod vi aut clam. Solu. vt
ibi. ¶ Oppo. de l. filius. ſ. de inoffi. teſta. Sol. fallit ibi, ⁊ illud
quod hic non dr̄, per illam legem ſuppletur. In actione iniuria
rum, ⁊ de inofficioſo rōnem bene video: qꝛ perſona ſua pꝛinci-
paliter iniuriatur, in alijs. ſ. in depoſito, ⁊ commodato, de quib.
hic, non video rōneꝫ, quare non in alijs bonefidei, ſicut in iſtis.
Cogitabis. Et illud erit vtile ſcire, an habeat actionem nomi-
ne ſuo: qꝛ ſi pater decedat antequam exigat, filius actionē cum
fratribus non communicaret ſm̄ iſta tempoꝛa, lꝫ exactione fa-
cta patri queratur, ſed de iure nouo hodie hꝫ aduentitium poſt
moꝛtem patris pꝛecipuum.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Filiuſfamilias. Declara vt per Bar. in l. in factum. j.
eo. ⁊ vide in l. ſi dubitet creditoꝛ. §. filiuſfa. j. de fideiuſſoꝛibus.
Et vide bonā gl. in l. fi. in pꝛin. ⁊ doct. ibi. C. de bonis que libe.

LEX IX.

Naturales. Gl. hic melius loquitur quam
j. de fideiuſ. l. fideiuſſoꝛ. §. fide-
iuſſoꝛ. cum non ex pacto, ſed pp pactum ex donatio-
ne naſcitur actio.

LEX X.

1 ☞ Stipulatio facta hoc modo, Pꝛomittis decem illi, non va-
let, ſed dꝫ dicere, pꝛomittis mihi quod dabis decem.

2 Pꝛocuratoꝛ pꝛeſens in iudicio ⁊ non dominus, ideo condēna-
tur, qꝛ initium debet ſumere ex perſona eius qui eſt pꝛeſens.

3 Stipulatio in perſona pꝛocuratoꝛis domini abſentis dꝫ ita cō
cipi. pꝛomittis mihi pꝛocuratoꝛio nomine Titij, quod Titio
dabis.

Quecunqꝫ. De iſta l. tibi alias facio magnū
1 feſtū, qꝺ ſi ſtiplo fit hoc mō, Pꝛo
mittis illi dicem, non vꝫ, ſed debet initium ſumere
ex perſona noſtra, vt pꝛomittis mihi decem, que da-
2 bis illi. Et illud eſt rō. l. j. C. de ſent. Si queratur rō, † quare dꝫ
condemnari pꝛeſens in iudicio. Rn̄d. eſt, qꝛ de initium ſume-
re ex perſona noſtra, id eſt, ex perſona eius, qui pꝛeſens eſt, ideo
pꝫ condemnari pꝛocuratoꝛ pꝛeſens. Et de hoc plene dixi in l.
3 ſtiplo iſta. §. ſi quis inſulā. de verb. obli. † Sed pſona in pꝛocu
ratoꝛis abſentis dn̄i qualiter dꝫ concipi: Dicit glo. pꝛomittis
mihi pꝛocuratoꝛi nomine Titij, quod Titio dabis ⁊c. Et vide
gl. ⁊ ſupple ibi, ſtipuloꝛ, vt illi des, hoc nullo modo vꝫ: vt not. j.
tit. j. l. ſtiplo iſta. §. ſi quis inſulam. ⁊ iſta verioꝛ. Item ibi, vtilis
queritur: vt huiuſmodi. in pꝛin. ſ. de lega. j. ⁊ l. pen. ſ. de nego.
geſt. Item dicit, quod illi vtilis queritur. quod intellige in caſi
bus ſpecialibus, non regulariter: vt no. in §. ſi quis alij. Inſtit.
de inuti. ſtipulationib.

LEX XI.

1 ☞ Heres an teneatur de leui culpa, ſiue contractus, vel quaſi ↄ-
ctus ſit voluntarius, ſiue neceſſarius.

Ex depoſiti. Quandocunque dolus purga
tur per actionem deſcenden-
tem ex contractu, vel quaſi, tenetur heres ſicut defun
ctus. h. d. ¶ Oppo. C. ex deli. defunc. l. j. Gloſſ. dicit
iſtud eſt verum, qn̄ delictum committitur ex ↄctum, ſecus ſi in
contractu. Sed tunc oppon. Inſtit. de perpe. ⁊ temp. act. §. ali-
quando. vbi licet dolo induxi ad ↄhendum, non tenetur heres
meus. Solu. dic, quod in §. aliquando. fuit dolus commiſſus in
contractu, non tamen purgatur per actionem deſcendentem ex
contractu, cum dolus dederit cauſam contractui, ⁊ ſic contra
ctus ipſo iure eſt nullus, ſed purgatur per actionem de dolo,
que in heredem non datur, niſi lite conteſtata. Iſtis caſibus lo
quitur l. ſi hominem. §. datur. ſupꝛa, depoſi. ⁊ illud tetigi in l.
pꝛima. de pꝛiua. delic. ¶ Opp. C. de hered. tuto. l. pꝛima. Gl.
dicit, quod de leui non tenetur. Et ſic not. † quod ſiue in con-
tractu, vel quaſi, voluntario, vel neceſſario, tenetur heres de
leui culpa. Contrarium tenet glo. quod ſecus in voluntario l.
actio. ſupꝛa, de neg. geſt. ⁊ l. curatoꝛis. C. de neg. geſt. Cyn. ibi,
in iij. oppo. tenet iſtam. Sed in actione in factum dixi j. de pꝛi-
ua. deli. l. j.

Lex

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

LEX XII.

1 ☞ Hec lex ꝙ loquatur in omnibus actionibus in factum, que deſcendunt ex edictis, vel interdictis pretorum.
Filiuſfamilias pōt intentare actiones in factum deſcendentes ex interdictis.
Edicta pretorum ſunt facta naturali equitate.

In factum actiones. ¶ Quero, quot ſint actiones in factum: Dic vt in glo. Quero, de qua hic loquitur? Gl. dicit, de illa que ſemper fuit in factuꝫ. ⁊ eſt opin. Jo. Sed que eſt rō, quod actio in factum alias nō datur filiofa. neſcio: ideo Pet. dicit, cum l. filius. ſ. eod. tit. ſit lex Pau. qui alios reprehendit in vno verbo dicendo, Paul. imo ꝫ. non eſt veriſimile quod ipſe omiſerit aliquid, ideo dt ipſe ꝙ l. filius. loquitur de actionibus competentibus ipſi filio ſuo nomine: hic loquitur de actione, que licet queratur patri filius tñ poteſt exercere. qđ intellige in caſibus permiſſis, ſ. patre abſñte: vt not. de iudic. l. ſi longius. ¶ † Tu potes attentare, ⁊ dicere, [a]
1 quod hec lex loquitur in omnibus actionibus in factum, q̄ deſcendunt ex edictis vel interdictis pretorum, quas familias pt
b intentare ſuo nomine: nam edicta [b] pretorum ſunt facta naturali equitate, ⁊ in eis non ita curatur patria poteſtas. Non ergo ita queritur patri, vt apud filium non remaneant: vt C. qui admit. ad bon. poſ. l. j. ⁊ ibi not. per glo. ⁊ id quod dicitur in l. fili⁹. ſ. eſt dictum Juliani relatum per Paul. quod ibi ſuppletur. Et hoc ipſe innuit dum dicit, etiam in factum, ⁊c. que eſt dictio implicatiua.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Et dicere. De actione in factū vide plene Bar. ⁊ doct. in l. ex placito. C. de rer. permu. ⁊ Bar. in l. j. C. de cōdi. ex lege. in ij. q. principali.

b Poma. ¶ Edicta. Iſta rō Bart. non vr̄ bona, quia vr̄ ꝙ actio de dolo, ⁊ actio quod metus cauſa, ſunt inuente a pretore, vt pꝫ ex ipſis tit. ⁊ tamen non dantur filiofa. vt patet ſ. ex l. filiuſfamilias.

LEX XV.

a **Quia ſeruo.** [a] Op. de l. j. §. Sceuola. ſ. ſi qs teſt. lib. eſſe inſ. fue. Sol. in primo caſu non acquiritur poſſeſ. heredi, ſed aliqua qualitas transfertur. Uide rōnem huius legis in l. ſi is qui pro emptore. de vſucap.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Quia ſeruo. Sed hec l. quia ſeruo. fortiter obſtat. l. qui pignoris. de acqui. poſ. licet ibi glo. pro ſimili alleget eam. Sed tu ſol. vt hic per gl. in verb. vel hominem, ſcilicet hereditarium. l. non ſolum. §. ſi rem. ſupra, de vſucapio. Et vide per doctor. in l. gerit. in princ. de acquirenda hereditate. ⁊ in dicta l. qui vniuerſas. §. penult. in fi. ſupra, de acquirenda poſſeſſio. ⁊ doc. in d. l. qui pignoris. eo. tit.

LEX XVII.

a **Si is qui.** [a] Opp. ſ. de l. proxi. Gl. ſol. ſed dic ꝙ cauſa legati eſt lucratiua. l. apud Celſum. §. ſi quis autem. ſ. de doli excep. Aliam ſol. dat gl. quod hec diuerſitas, ⁊c. Et hanc tꝫ Pet per l. ſi ſeruus legatus. §. j. de leg. j. lꝫ glo. violet illam illam literam ibi. Et iſtam tꝫ Cy. in l. qui pupille. C. de neg. geſt. pleniſſime dixi in l. Meuius. §. duorum. de leg. ij. in repeti. mea.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si is qui. Et vide Bar. in l. ſi mihi ⁊ tibi. ff. de lega. j.

LEX XX.

Contraxiſſe. Intelligo iſtam legem, ⁊ ſic intelligit Dyn. quod ibi videtur ꝫxiſſe, vbi dꝫ ſolui: qꝛ ibi poteſt conueniri. Sꝫ verba ꝫctus interpretabuntur ſm̄ conſuetudinem, ⁊ ſtatuta loci, vbi celebratur ꝫctus, l. ſi fundus. ſ. de euict. quod dixi plene in repetit. l. cunctos populos. C. de ſumma trini.

LEX XXII.

1 ☞ Dies interpellat pro homine.

1 **Traiectitie.** † Not. quod dies interpellat pro homine. Facit C. de ꝫhē.
2 ſtipul. l. magnam. ⁊ l. ij. C. de iure emphyt. Secundo
a habes, † an quis debeat pluries [a] interpellare, vel ſufficiat ſemel interpellari. Caſus eſt hic, ⁊ in l. Titia Seio. §. vſuras. ſ. de leg. ij. ⁊ no. gl. in l. mora. ſ. de vſur. dixi in l. qui Rome. §. pe. ī. tit.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Debeat pluries. Uide late no. in §. preterea. Inſtit. de actio. ⁊ Bal. in l. multū. C. ſi quis alte. vel ſibi. ⁊ ni fallor, in l. ij. C. de iure emphy. ⁊ dt hic Ang. ꝙ iſta fictio non operatur qđ videatur ꝫhere, vt pꝫ in legato, qꝛ in legatione promittens ſoluere, non poterit legatione durante conueniri. l. ſi quis in legatione. ſ. de iudi. ſecus ſi vere ꝫxiſſe, l. ij. §. oēs. ſ. eo. tit. ⁊ vide Bar. in l. quero. ī. de ſolu. ⁊ que ibi dixi, ⁊ quod non dicatur ibi ꝫxiſſe, vr̄ tenere Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro patre. verſ. ſꝫ qd de ſcholari. ⁊ qđ plene no. in d. l. ⁊ doc. in l. pen. C. de pac. ⁊ in l. ſi conuenerit. ſ. de iuriſ. om. iud. Bar. in l. ſemper in ſtipl'onib. ꝺ reg. iur. ⁊ Bal. in l. j. C. vbi conue. qui certo loco promiſ.

1 ☞ More purgatio non admittitur vbi eſt dies ⁊ pena.
2 Purrgatio more, an admittatur quando vſura cum principali peti poteſt.

1 **§. De illo.** † No. ꝙ vbi eſt dies, ⁊ pena, ſm̄ Dy. non admittitur purgatio more. ¶ Op. de l. ſi inſulā. ī. de verb. obl. Sol. Hic dies ⁊ pena, ibi dies, non pena. Pet. reprehendit iſtud dictū, per l. ⁊ ſi poſt tres. ſ. ſi quis cautionib.
2 Tu dic. qñ vſura pōt peti vna cum principali, nunquam admittitur purgatio more, vt hic refert Cy. in l. ſi pacto quo penaꝫ. C. de pact. ⁊ in l. magnam. C. de ꝫ. ⁊ committen. ſtipu. Sꝫ nō credo dictum Pet. eſſe verum, ſaltem propter fi. hui⁹ legis, qꝛ pena eſt ꝙ res ſit inepta, ⁊ non poteſt peti vna cum principali. Dicam plene in l. ſi inſulam. ī. tit. j.

LEX XXIII.

Si a furioſo. Ubi non requiritur conſenſus tacit., vel expreſſus, furioſus poteſt obligari, ⁊ obligatio ſibi queri, ſicut homini ſate mentis.

LEX XXIIII.

Actionum. Dñt quidam, qđ in libello opꝫ quod ponatur non ſolum actio ſed obligatio que eſt cā proxima: per iſtum text. qui obligatus nobis eſt, ⁊c. Dixi ꝫriuꝫ in l. omnes. §. Lucius. ſ. que in frau. credi.

LEX XXX.

1 ☞ Quando conditio affirmatiua eſt impoſſibilis de facto, tunc conditio negatiua eſt neceſſaria, ⁊ valet, ſecus ſi affirmatiua eſt impoſſibilis de iure:
2 Conditio impoſſibilis impedit obligationem, ſed non impedit obligationem extra illud quod agitur.

Non ſolum. C. ppo. ī. tit. j. l. impoſſibilis. ⁊ l. ſtipl'o hoc mō. in fi. Gl. ſoluit quod hoc eſt verum in conditione appoſita in faciēdo
1 ſecus in non faciendo. Hoc † non eſt verum, qꝛ iſta cōditio in non faciendo hoc nō eſt impoſſibilis, imo neceſſaria, qꝛ ſi affirmatiua eſt impoſſibilis, negatiua eſt neceſſaria, ⁊ ideo valet. Et illud verum in conditionib. negatiuis, ⁊ cū affirmatiua eſt impoſſibilis de natura. ſecus ſi eſt affirmatiua de iure, qꝛ tūc negatiua nō vꝫ. l. iuriſgentium. §. ſi ob maleficium. ſ. de pactis.
2 ¶ Opp. C. de cond. ob cau. l. ſi militem. † Sol. Conditio impoſſibilis bene impedit oriri obl'onem, ſed non impedit vt oriatur actio ex illud, qđ agitur: vt do tibi centum, qui es miles, vt ſis meus procurator, tunc nō oritur actio, vt cogatur facere id, qđ in ꝫctu deuenit, ſed oritur conditio ob cām ad repetendum qđ datūꝫ eſt, ⁊ illud eſt ex id, quod agitur, l. ſi is. in fi. ſ. commodat, ⁊ ſ. eo. l. ex maleficijs. §. is quoqꝫ. ¶ Cpp. Inſtit. de leg. §. fin. ſol. aliud legatis, vt ibi, aliud in contractib. vt hic.

LEX XXXI.

Cum ex vno. De hoc dixi in l. nunquaꝫ plura. ī. de priua. delic.

LEX XXXII.

Conſtitutionibus. Op. C. ex deli. defun. l. j. ⁊ ſ. e. l. omnes. Sol. Dñt qdam, ꝙ iſta dictio, quaſi. eſt veritatis expreſſiua. Uel hic loquitur in annalib. actionibus. ⁊ ſic loquitur. C. qñ lib. princ. da. vbi per ſolum perpetua-
a tur. [a] Dixi in l. ij. in fi. ſ. pro empto.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Perpetuatur. Uide de perpetuatiōe quod ſcripſi in d. §. fi. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ⁊ vide gl. in l. ſed ſi eximendi. ſ. ne quis eū qui in ius vocat. eſt vi eximat.

LEX XXXIII.

Qui ſeruum. Opp. de l. iteꝫ apud Labeonem. §. ſi quis ſeruo. de iniu. Gl. dicit quod ad aliud datur illa, ſ. ad eſtimationem hec ad vindictā. ⁊ in iſta vindicta habetur ratio damni, ideo in quantum concurrunt, vna per alteram tollitur, ⁊ per hoc reprobatur gloſſ. que eſt in l. dominum. C. de iniur.

Et ſi tu dicis, in actione iniuriarum hr̃ ratio damni quomodo
poteſt vnam Aquiliam concurrere: q2 in Aquilia veniunt dãna
na extrinſeca, vt hereditatis obuenientis, ⁊ alia, l. in de Nera-
tius. in prin. ff. ad leg. Aquiliã. ſed in actione iniuriarum, non.
¶ Opp. de l. nunquam plura. j. de priua. delic. ſolu. ibi plura
facta, hic vnum factum, ex quo plures actiones oriuntur. ⁊ dic
vt ibi.

1 ☞ Actio legis Aquilie penalis duplici reſpectu.
2 Statuto ſtante q̃ percutiens de nocte, puniatur in tm̃ plus, ſi
accuſatus q̃ de nocte percuſſit condemnatur ſolum q̃ percuſſe-
rit, non poterit agi ad illud plus.

§. Si tibi commodauero.

Opp. de l. vnde que-
rit. in fi. ff. commo. Gl. in verb. remanere. dt, tu habes hic duas
lec. vnam affirmatiuam ſic, ſed verius eſt remanere. Sz tũc ob-
ſtat litera, que ſequitur, q2 ſimplo, ⁊c. Sed glo. rñdet, hoc veruz
eſt in eo, quod eſt ſimplum, vltra non tollitur. Alij hñt literã ne-
gatiuam, tunc ſolue, ibi de equitate, hic de iuris rigore. Sed ſz
hoc illa corrigit iſtam, q2 equitas ſcripta tollit legem de rigo-
re ſcriptam, l. placuit. C. de iudi. Magis ergo iſta, que eſt po-
ſterior in ordine, deberet illam corrigere. Sed aliter in 2rio ſol
1 uitur. vcz † quod actio legis Aquil. eſt penalis duplici reſpe-
ctu. Unus eſt ex eo qd̃ eſt ex repetitione triginta dierum, vel an
ni, ⁊ tunc ſimplo ſubducto non poteſt agi ad illam penam. Rõ,
q2 illud plus venit per iudicis officium. ⁊ ſic principali ſubla-
to tollitur ⁊ acceſſorium, l. iiij. C. depo. Alio modo poteſt eſſe pe
nalis reſpectu negantis, l. ij. ff. ad leg. Aquil. ⁊ iſtud per actio-
nem petitur, ⁊ ſic illud, quod eſt plus, petitur actione principa
li: ⁊ ſic non tollitur. Sed iſta ſol. bene ſonat, ſi eſt vera, ſed text.
ff. ad leg. Aquiliam. l. ij. vr̃ dicere q̃ in l. Aquilia illud quod ve
nit ex repetitione, petitur, l. ſi ſeruus ſeruum. ff. ad leg. Aquil.
⁊ hanc tenet Pet. Sz iſta ſolu. poteſt ſuſtineri alio modo, ⁊ tũc
poteſt eſſe ratio, q2 ſi egi commodati. eſt quid mihi imputetur,
q2 ſciebam, q̃ in actione commodati non venit, niſi ſimplum, ⁊
videor illam penam remittere. Sed in pena, que ex inficiatiõe
creſcit, non eſt quid mihi imputetur, cum non poſſim ſcire, an
tu neges. Alia ſol. eſt, quod ibi fuit actum commodati, ⁊ non in
totum exactum, ⁊ tunc pp illud principale, quod petitur, facit
q̃ venit tota acceſſio: lz illud modicum ſit q̃ remanet. Uel ibi
2 diuerſos, hic 2 eundem. Dixi plene in 2rio. ¶ Oppo. de l. itẽ
Mela. §. ſi plures. ff. ad leg. Aquiliam. Sol. ibi 2 diuerſos, hic
2 2 eundem. Et illud qd̃ dixi tibi, facit in caſu ad qõnem, † cauet
ſtatuto ciuitatis, q̃ quicunq3 de nocte percuſſerit, puniatur in tã
tum, modo quis accuſatus fuit, q̃ de nocte percuſſit, ⁊ fuit con-
demnatus ex eo q̃ percuſſit, non pp illam adiectionem de nocte,
an poſſit agi ad illud plus: Et vr̃ q̃ poſſit, l. vnde querit ur. in fi.
ſm vnam opi. gl. ff. commo. Sed non eſt veruz. Dic, vt dixi in l.
denunciaſſe. §. quid tamen. j. de adult.

LEX XXXIIII.

1 ☞ Actiones rei perſecutorie ex vtraque parte ſunt perpetue,
perſecutorie ex parte actoris, ⁊ penale ex parte rei finiuntur
anno.
2 Actio furti manifeſti, licet ſit penalis ex parte rei, tamen non eſt
annalis, ſed perpetua.
3 Actio penalis ex parte actoris, ⁊ rei, vel rei tantum durat an-
no, niſi ſuccedat in locum actionis perſecutorie, quia prius te-
nebatur.
4 Actio vtilis que datur contra illum qui dolo deſijt poſſidere, ex
quo in locum rei perſecutorie ex vtraque parte ſuccedit, eſt per
petua.
5 Actiones, que non dantur poſt annum, non tranſeunt in here-
dem.
6 Actiones, que ex patrimonio dantur, ſunt rei perſecutorie: que
extra patrimonium, penales.
7 Actio reſciſſoria an competat ante petitam reſtitutionem.

In honorarijs.

Quinq3 facit. Primo
ponit vnam regulã in
actionib. ptorijs rei pſecutorijs. Scdo, ponit vnaz in
actionib. penalib. Tertio, ponit vnã regulã qualiter
trãſeũt actiones 2 hr̃des. Quarto, ponit exẽplũ de actionib. p-
ſecutorijs. Quinto, Juriſcõſultus ponit exẽplũ de actionib. pſe
cutorijs, q̃ dant 2 ius ciuile. Scda ibi, cetere. Tertia ibi, hono-
rarie aũt. Quarta ibi, ille aũt. Quinta ibi, ſed cum reſciſſa. Eſt
iſta vltima regula deberet ſcribi literis aureis. Et in tex. ibi. ce
tere, dic, ſ. penales ex vtraq3 parte, vel ex parte rei tm̃. ¶ Ad pri
mam regulam oppo. de l. ſciendum. §. fi. ff. de edil. edi. vbi pſe-
cutoria tollit tpe. Soluit gl. fateor, quod actiones rei perſecuto
rie ſunt perpetue, niſi 2 ius ciuile reddatur ad reſcindẽdũ, vt j.
ea. l. §. ſed cuz reſciſſa. Mõ redhibitoria tollit tpe, q2 datur ad
id, qd̃ reſcinditur, qd̃ eſt de iure ciuili. ¶ Opp. ⁊ vr̃ q̃ actiones rei p
ſecutorie finiant vno anno. l. hui9 actionis. §. has in factũ actio
nes. ff. qd̃ fal. tu. aut. ⁊ l. qui aũt. §. fi. ff. que in frau. cre. ⁊ C. vñ vi.
l. ij. ⁊ l. fi. C. de dolo. Gl. j. dt ad oĩa actiones perſecutorie ſunt p
petue, verũ eſt, niſi in delictũ cõcipiant, id eſt, ex delicto deſcen
dãt: ⁊ ad illud alle. multas leges, ⁊ vide gl. Iſta gl. non dt verũ.
Primo eſt falſum per l. j. in prin. ff. de vi ⁊ vi arma. Scdo eſt fal
ſum, per l. pretor. §. hoc interdictũ. ff. de ope. no. nun. vbi ex de
licto illud interdictũ cõcipit. Item per l. itaq3. ff. de dolo. Hoc
ẽt reprobat per l. ait pretor. §. pen. ff. q̃ in frau. cre. ¶ Quid di-
1 cemus: † Dic, oẽs actiones rei pſecutorie ex vtraq3 parte, ſunt
perpetue, vt hic: ſed perſecutorie ex parte actoris, penales ex
parte rei, finiunt anno, ⁊ iſta cõprehendunt ſubſequenti regula:
ideo ad eam veniamus ⁊ hoc eſt verum in omnib. legib. allega
2 tis in 2rium per gl. Secunda regula eſt in tex. † ibi, cetere intra
annum, de qua in d. gl. j. ver. ſ. ſcda regula eſt, quod actiones pe
a nales ex vtraq3 parte, vel ex parte rei tm̃ ſunt annales.[a] Ad quã
oppo. Inſtit. de perpe. ⁊ tempo. actio. §. j. in prin. Ur̃ ſpeciale
eſt in actione furti manifeſti. ¶ Et rõ eſt pp frequentiam deli-
ctorum, arg. l. aut facta. j. de penis. Et iſta eſt ſolu. gl. ⁊ alia non
b poteſt melior dari. ¶ Ex glo. opp. de l. j.[b] in fi. ff. ſi ven. no. nul.
in poſ. mi. ibi, ⁊ ſi ſi ſia ſit, que dolo ⁊c. gl. que eſt ibi pro ſol. 2rij
de l. j. §. hanc aũt. tit. ibi ſequentis, dt, ſolue vt ibi. Et gl. dicit q̃-
3 dam verba, ex qui habetis, † Dic ergo, actio penalis ex parte a-
ctoris, ⁊ rei, vel ex parte rei tm̃, durat anno, niſi ſuccedat in locũ
perſecutorie actionis ex vtraq3 parte, qua idem reus prius te-
nebatur. Modo iſta ſuccedit in locum actionis perſecutorie,
qua prius tenebatur. Et per hoc apparet ſolutio ad 2rium ſibi
formatum, de tex. in titu. ibi ſequẽti. ſ. ſi mu. ven. nom. in poſſeſ.
l. j. §. hanc aũt actionẽ. q2 ibi eſt annali, cũ ab ipſo initio eſt pena
4 lis. Et ex hoc habes rñſum ad qõnem. † Aliqs dolo deſijt poſſi
dere, tenet vtili, erit ne perpetua, q2 in locũ pſecutorie ex vtraq3
parte ſuccedit, l. pen. §. pen. ff. de noxa. ⁊ l. illud. in fi. ff. de tribu-
to. ¶ Opp. de l. j. in fi. ff. ne vis fiat ei. Sol. ibi fallit pp rõnem
5 que ponit ibi. ¶ Uenio ad tertiã regulã, † oẽs actiones q̃ nõ dã
tur poſt annũ, oẽs iſte nõ trãſeunt in hr̃dem: a 2rio ergo oẽs p-
petue dant 2 heredem. Opp. j. vi bon. rapt. l. ij. in fi. ⁊ l. j. in fi. ff.
de vi, ⁊ vi arma. ⁊ l. vi pulſos. C. vi pulſos. C. vñ vi. fallit ibi. ⁊ d
hoc dic p Cy. in l. j. C. ex deli. defunc. ¶ Op. dr̃ hic, qd̃ ſi ago 2
bonorum poſſeſſores debitoris mei, eſt pretoria, imo eſt ciuilis
q2 debitor aliqua actione ciuili tenetur, g̃ ⁊ ciuili hmõi, cum ex
perſona hr̃dis ius non varietur, l. ij. §. ex his. j. tit. j. tangit glo.
vbi ponit veritatẽ, in l. ij. ff. de bo. poſſeſ. here. pet. Et hoc ſume
6 † q2 ille, q̃ ex patrimonio dantur, ſunt rei perſecutorie: q̃ ex pa-
trimoniũ, ſunt penales. ¶ Uenio ad verſiculum, ſed cũ reſciſſa.
Opp. ⁊ vr̃, qd̃ reſciſſoria nõ duret anno, ſed quadriẽnio, l. ſuper
vacuam. C. de temporib. in integrum reſtitutio. Quidã dñt, qd̃
corrigitur, non eſt verum, ſed dic qd̃ loquitur ibi in officio iudi
7 cis reſcindẽte: hic in actione reſciſſoria. ⁊ iſta eſt vera. ¶ † Quę
ro, an reſciſſoria cõpetat ante petitam reſtõnẽ: Et hic ſunt opi-
nio. ⁊ vide glo. in ver. redditur. que incipit actio in rem. ibi, ſed
⁊ hoc, ⁊c. Tu debes ſcire qd̃ q̃nq3 aliquis leditur, q2 actio tota-
liter perditur, vt per vſucapionem triennij, ⁊ tunc actio non cõ-
petit, niſi reſtitutione petita. Q̃nq3 qui leditur, nõ perdit actio
nem in totum, ſed per exceptionem ſubmouetur, vt in preſcri-
ptione xxx. vel xl. annorum, tunc competit actio, ſed inefficax, q2
põt opponi exceptio, ⁊ ideo non opz, quod reſtitutio petatur.
De reſciſſoria non dico plus, eſt materia in l. ab hoſtibus. §. ſz
quod ſimpliciter. ſupra ex quibus cauſ. maior. ⁊ Inſtitut. de
actio. §. rurſus. C. ex quibus cauſ. maior. l. fi. ⁊ de reſtitu. milit.
l. quod tempore.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Sunt annales. Et dum hic dr̃, q̃ penales pretorie du-
rãt anno. intellige de actionib. ciuilib. ſed accuſatio ſemper du
rat viginti annis. l. querelam. C. de fal. ſm Bal. in l. receptitia.
C. de conſti. pecu.
b ¶ Oppo. de l. j. Adde not. per Barto. in l. pretor. §. hoc inter-
dictum. ff. de ope. noui. nunc.

LEX XXXV.

1 ☞ Condemnatus an ex forma ſtatuti ſit infamis.

Ceſſat ignominia.

Quero, aliquis eſt
condemnatus ex
forma ſtatuti, an ſit infamis. Aduocati dicũt q̃ non,
quia

1 q2 ex cõdictione ſtatuti cõdẽnatus.† Sʒ illud nõ vr̃ mihi verũ, q2 cõdẽnatꝰ publico iudicio nõ fuit ꝑ actionẽ, ſʒ ꝑ accuſationẽ: vt Inſti. de publi. iudi. in prin. ⁊ cõdictio ex lege eſt perſonalis actio, l. j. ſ. de cõdictio. ex lege. Vñ ſi cõdẽnatꝰ ex forma ſtatuti eſſet cõdẽnatus cõdictione ex lege, verũ diceret; ſed dãnatꝰ eſt actione ex ſtatuto, ⁊ ſtatutũ nõ facit deſinere eſſe publicũ crimẽ vt dixi in l. infamem. j. de publi. iudi. ⁊ ibi dixi de dãnato per inquiſitionem.

LEX XXXVII.

Non figura. Ep. Inſti. de litera. obli. in princ. Huius cõtrariũ timore dt gl. nõ figura literarum, ſ. tm̃, ſʒ ſignificatio ⁊ figura. Et licet, qd̃ hic loqt de oblĩone literarum. Sʒ Pet. dt qd̃ de iure Digeſtorum nõ erat cognita oblĩo literarum, l. j. in prin. ſ. eod. Alij dãt aliã ſol. ibi, ꝙ ſub illis verbis erat cõprehẽſa literarum oblĩo. Hoc tʒ Pet. C. de nõ num. pecu. l. in cõtractib. in j. qd̃. Non obſ. iſta litera, q2 litera nõ obligãt, ⁊ nõ dt, qd̃ ex literis naſcatur oblĩo, imo dt cõtrariũ, qd̃ oblĩone literarum inducebat pactũ nudũ ex illis literis, hodie vero oblĩo naſcit, vt l. in cõtrib. C. de nõ nu. pec.

LEX XLI.

1 ☞ Legata conditionalia ꝙ non transferantur ad ſuos.

a **Is cui ſub.** [a] Querit gl. creditor cõditionalis ad quid dicat: Et dic qd̃ ad duo vel tria. Dic vt gl. j. q̃ icipit, quãtũ ad hoc, ⁊c. Tʒ
1 iſta gl.† qd̃ legata conditionalia trãſferunt ad ſuos. Ita gl. eſt falſa, ⁊ reprobat [b] ꝑ Dy. ꝑ l. cũ pr̃. §. hrdi. ſ. de leg. ij. l. ⁊ ſi in ꝑſona C. de fideicõ. ⁊ l. hr̃des. §. cũ ita. ſ. ad Treb. not. in l. j. C. de his q ante aper. tabu. in gl.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Is cui ſub. Ad legem iſtã vide Bart. in l. j. de lega. ij. ⁊ Bal. in l. j. C. vt act. ab here. ⁊ cõ here. in prin. ⁊ in l. ſi in perſonam. C. de fideic. ⁊ in l. j. §. ſin aũt ſub conditione. C. de cad. tol. ⁊ Bal. in l. ſi pater. in iiij. q. C. de inſti. ſubſti.
b Roma. ¶ Et reprobatur. Ultra ea que hic poſui ad glo. vide Barb. conſi. lv. vol. ij. ⁊ Roma. conſi. cxxiiij. ⁊ clxxxv. in v. dub. ⁊ Bar. in l. j. ⁊ ibi doct. ſ. de leg. j. ⁊ Ro. cõſi. clxij. ⁊ clxxx. Doc. in l. heredes. §. cum ita. ſ. ad Treb. ⁊ ibi Alex. in iij. not. ⁊ Are. conſi. j. in ij. dub. ⁊ Alex. xxx. vol. ij.

LEX XLIII.

1 ☞ An dies ſit appoſita cauſa differende ſolutionis vel tollende obligationis.

Obligationum fere. Iſta eſt bona le. ⁊ tota die allegat. Vide gl. ſuper verſ. dare, an dies videat poſita cã† differende ſolutionis, vel tollende oblĩonis:
1 vt dixi in [illegible] um qui ita. j. de verb. oblig.

§. Placet autem. Vides qd̃ tp̃s nõ eſt modꝰ tollende, vel inducẽde oblĩonis, dixi plene j. rẽ ra. hab. l. fi. ¶ Opp. de l. ſicut. ⁊ l. cũ notiſſimi. ⁊ l. oẽs. C. de preſcrip. xxx. ann. Sol. tollit ꝑ excep tionẽ. vt ibi, nõ ipſo iure, vt hic, doc. Ultramõ. Pet. ⁊ Iac. de Ra. ⁊ Cy. ſequẽdo eos dñt, ꝙ ipſo iure tollit actio hodie ꝑ iſta iura, l. ſicut ⁊ l. oẽs. ⁊ l. cũ notiſſimi. vbi tex. vr̃ dicere, q oĩo extinguit, ⁊ hoc tñt ipſi in l. fi. C. ex qb. cau. ma. Sʒ an remaneat nãlis: gl. hic vr̃ dicere ꝙ ſic. Dic plene in l. vlti. j. rẽ ratã habe. Gl. inducit hũc
a §. ad qõnẽ ſabbatinã, [a] de qua vidiſtis i l. dãni infecti ſtipl̃o cõpetit. §. ſi is q. ſ. de dã. inſe. Gl. determinat, ⁊ bñ iũgit ambas ſolutiones ſi. ul. ¶ Ultimo, an tp̃s ſit modꝰ inducẽde oblĩonis, vide Hoſt. ſup ti. de actio. ex ſtipul. ꝑſumi. ex curſu long. temp.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Sabbatinam. Per Imo. in l. ſi fundum. §. qui fundũ. de legat. j.
1 ☞ Si iudex dicat, excommunico te, vel pono te in banno, niſi intra decem dies veneris, an interim ſit excomunicatus, vel bannitus.

§. Conditio. No. ꝙ cõditio in cõſtituẽda oblĩone, ſi preponat, vel poſtponat, im̃ edit natiuitatẽ oblĩonis: vt j. de verb. ſig. l. cedere diẽ. Ibi, niſi nauis ex Aſia venerit. hec adiectio fuit facta poſt factã ſtipl̃onẽ: vt ſ. inſtit. ⁊ C. de dona. q ſub mo. l. perfecta. Opp. ⁊ e l. ij. ſ. de in diez addi. Sol. vt ibi, ⁊ habes ibi optimã gl. ¶ Ultima glo. inducit
1 in arg. ad qõnẽ, quã tene mẽti.† Iudex dt, excõico te, vel pono
a te in banno, niſi intra x. dies veneris, an interim [a] ſit excõicatꝰ, vel exbãnitus: Et dic vt gl. in verb. ſʒ ⁊ hoc caſu. q̃ incipit. ſ. ſecũdo cũ poſtponit, ⁊c. Eſt ne vera iſta gl. q̃ vr̃ tenere q interim ſit excõicatꝰ. Et gl. ꝑcedẽs dt melius quã iſta. Circa hoc tñ vide Inn. in c. ꝑterea. ex de appel. ⁊ facit hec gl. an verba ſnie debeamus iudicare ſm̃ leges loquẽtes de cõtrib. an ſm̃ leges loquentes de vltimis voluntatib. dixi in l. centeſimis. in fi. de ver. obl.

ADDITIO.

a Alex. ¶ An interim. Vide no. Bar. in l. ſi eum. §. q iniuriarum. ſ. ſi qs caut. ⁊ Bar. in l. j. ſ. de cõdit. ⁊ demõſt. v vide Inn. in c. fi. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ qd̃ dixi poſt Bar. in l. terminato. C. de fru. ⁊ lit. expẽ. ⁊ qd̃ dixi in l. fi. de penis. poſt Bart. in l. j. §. ⁊ poſt opis. ſ. oper. no. nunc. ⁊ Bal. ⁊ ibi Imo. in l. qb. diebus. §. qdã Titio. ſ. de cõdi. ⁊ demõ. vbi oĩo videas. ⁊ qd̃ no. Bal. in rub. C. commi. vel epiſt. in verbo, mõ ego q̃ro. ꝑ Imol. in l. iudex. ſ. de re iudi. ⁊ ꝑ Saly. in l. actione. C. de tranſa. ⁊ Imo. in l. j. ſ. de cõdit. ⁊ demonſtra.

§. Si ita. Iſte §. hʒ mãm l. ita ſtipulatus. de verb. obli. an fiat nouatio per ſequentem ſtipl̃onem penalem: ⁊ alius punctus eſſet, an pendente conditione poſſit agi Dicam in d. l. ita ſtipulatus.

LEX LI.

1 ☞ An pater teneatur dotem filie maritate.

Obligamur aut re. Vide gl. i ver. lege obligamur. q̃ icipit, forte cũ colonꝰ. Iſtud exẽplũ primũ nõ eſt bonũ, q2 ex cõſenſu tacito ſaltẽ obligat. l. q ad certũ. ſ. loca. ⁊ cõdu. Itẽ ſm̃ exẽplũ nõ eſt bonũ, q2 eſt ex quaſi cõtractu obligatus. l. ex maleficijs. §. ti. ſ. eo. Itẽ exẽplũ de alimẽtis eſt bonũ exẽplũ. v ꝓbat ꝑ l. j. C. de t. deic. ¶ Item ibi, vel dic l.
1 obligamur.† No. iſtã gl. [d] ꝙ poſtquã filia eſt maritata, tenet pr̃
a dotare. Gul. de Cu. ponit iſtã qõnẽ in l. cũ is. §. ſi mulier. ſ. de cõ
b di. indeb. Sʒ iſta gl. nõ bene dt, [b] q pr̃ ſit obligatus, imo officio iudicis compellitur. l. qui liberos. ſ. de ritu nupt. Et iõ inquã
c tũ gl. dt, ꝙ obligat, nõ bene dt. Itẽ in eo qd̃ dt [c] qd̃ põt cogi pr̃,
d poſtquã eſt maritata filia: Guli. reprehẽdit [d] q2 rõ quare pr̃ tenet dotare filiã, ẽ, ſ. vt poſſit eã maritare: ſʒ ipſa maritata, ceſſat rõ. Itẽ vr̃ caſus in auth. de nupt. §. ſic itaq. verſ. ſi qs ſub ptãte
e cõſtituti. ⁊ l. pe. C. de repud. Hoc ẽt ꝓbat ꝑ ſimile. Alimẽta [e] petunt officio iudicis q̃n hʒ vñ ſe alat. l. ſi quis a liberis. ꝑ totã legẽ, ſ. de liber. agnoſcen. modo filia nõ hʒ officiũ iudicis, q2 poſtquam eſt maritata, ceſſat. Facit l. fi. C. de dot. ꝓmiſſ. Fateor qd̃
f ſi filia maritaret ſe, ⁊ ꝓmiſiſſet dotem, [f] q2 pr̃ nõ maritabat eã, pater teneretur, l. fi. ⁊ l. ⁊ ideo. §. fi. ſ. de in rem verſo.

ADDITIONES.

a Roma. ¶ No. iſtã gl. Ad hec vide Alex. cõſi. vij. incipi. Viſis his, ⁊ diligẽter cõſideratis. vol. ij. c vide Math. notab. ſuo. cv. ⁊ Alex. conſi. xxxiij. in iiij. vol. ⁊ lvj. eo. vol. ⁊ Pan. cõſil. xij. in j. dub. vol. j. ⁊ Alex. in l. mulier. §. cũ ꝑponeret. ſ. ad Trebel. ⁊ cõſil. xcvij. incip. principalis dubitatio. vol. j. Et vide ad hec, ⁊ pulchre Are. cõſ. xvij. ⁊ Cep. conſ. xlvj. in fi. ⁊ Panor. in c. accedẽs. de procura. ⁊ vide Iaſ. in auth. ꝑterea. C. vñ vir ⁊ vxor. ⁊ Alex. cõſ. cxxxix. vol. ij. ⁊ vide Panor. cõſi. lxv. vol. ij. ⁊ dic qd̃ iuri dotandi nõ põt filia renũciare. Ita Rom. in l. j. ſ. ſol. mat. Anch. in c. quamuis. in ij. no. de pac. in vj. Imo. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. j. de verb. oblig. ⁊ ibi pulchre etiam ſentit Alexã. in verſ. ſecũdo limitatnr. Et vide Roma. in l. qui ſuperſtitis. ſ. de acquirenda heredi. ⁊ Pau. de Caſtr. conſi. clxxvj. ⁊ Gemi. plene in d. cap. quamuis. verſ. quid ſi filia. ponit de iſta queſtione, ⁊ ſentit contrarium. Et conſidera ſi opin. Archi. eſt vera, an habeat locum etiam in fratre, in quo eſſet conſiderandũ, an frater teneatur dotare ſororem iure naturali: vel q2 ſi nihil daret, eſſet contra bonos mores. Et vide ad hec plene Bal. Nouellũ in tract. de dote, in vj. parte priuilegij. ⁊ in eadem parte, priuilegio xv. ⁊ Socy. conſi. xij. vbi ponit, an frater teneatur dotare ſororem nuptam.
b Alex. ¶ Nõ bene dicit. Ita tenent Iac. de Are. Bar. ⁊ doc. in l. mulier. §. cum proponeretur. ſ. ad Trebel.
c P. P. P. ¶ Item in eo quod dicit. Vide late Alex. conſ. vij. vol. j. ⁊ late Cur. conſi. xxxix. ponit, an maritus qui recipit vxorem ſine dote, poſſit eam cogere ad dandum dotem. vide Alex. in l. mulier. §. cum proponeretur. in prin. ad Trebel.

p Alex. ¶ Gul. reprehendit. Sed Bal. ⁊ Imol. in l. j. ꝟ. ſol. mat. tenent gl. hic contra Bar. ⁊ adde Bar. in l. mulier. ꝟ. cum proponeretur. ꝟ. ad Trebel. ⁊ not. Bar. in auth. res. C. communia de leg. ⁊ ibi Bal. ⁊ quod not. Dy. ⁊ Bar. in l. Lucius. ꝟ. de leg. ij. Et adde Saly. in l. fi. C. de do. promiſ. ſing. ⁊ Imo. in l. mulier. ꝯ. pe. ꝟ. ad Trebel. ⁊ quod no. Bal. in l. fi. C. de ſen. que ſine cer. quanti. ⁊ ꝯ Bar. facit, q2 vbi mulier hȝ de ſuo ꝓprio, pr̄ tenetur dotare de ſuo. l. fi. ⁊ ibi Bald. C. de do. promiſ. Et adde glo. in l. ſi ſocer. in vlti. gl. ꝟ. ſol. matr. ⁊ ibi Imo. qui ſentit ꝙ pater nō obligatur dotare filiam, ſed officio tm̄ iudicis compellitur. Sic melius loquitur, quam glo. hic. Et vide plenius per Pau. ⁊ Bar. in l. i. ſol. mat. limitat hanc glo. niſi mulier nuberet indigno. ſing. in l. nupta. in prin. ꝟ. ſol. mat. videtur tenere ꝯ opi. Bart. hic: Pau. in l. ſi ſocer. ꝟ. ſol. mat. tȝ ꝙ pater tenetur filiam nuptam dotare, ⁊ per Moder. in c. j. de adulte. Nic. de Neap. in rub. ꝟ. ſol. matr. ſequitur iſtam glo quam reputat ſing. ⁊ in d. §. cum proponeretur. Saly. in d. authē. res que. ⁊ in l. qui liberos. ꝟ. de ritu nupt. tȝ cum Bar. Ang. hic, ⁊ Rapha. in d. l. j. tenet contra Bar.

e ¶ Alimenta. Sed videtur falſum, quod vir teneatur vxorem indotatam alimentare, quoties mulier hȝ patrem, vt hic habere preſupponitur, vt no. Bar. ⁊ doc. in l. quod in vxorem. C. de neg. geſt. ⁊ in l. ſi cum dotem. §. ſin autem. ꝟ. ſol. matr. Sed illa ſunt vera, quoties dos eſt promiſſa. Adde tex. ⁊ ibi Bal. in l. fi. C. ad velleianum. ¶ Adde, quod ſi vxor eſt indotata, ⁊ ſi eſt infirma, ⁊ eſt in ſeruitio viri, vel non in ſeruitio culpa viri, illā ipſe alere tenetur, vt late tene Roma. conſi. cccc.xvij.

f ¶ Et promiſiſſet dote. Adde qđ no. Bar. in l. quod in vxorē. C. de neg. geſt. ſm̄ Bal. vt ibi dixi. Adde ꝙ de iure Cano. pōt mulier nubere ſine conſenſu patris: vt no. gl. in l. Paulus. ꝟ. ꝺ ſtatu ho. ⁊ ſi nubat digno, pater tenetur eā dotare, vt no. xxxvj. q. j. c. de raptoribus. in glo. in verb. excuſata. in fi. ēt ſi nupſerit ſine conſenſu patris. non autem dico ꝯ voluntatem patris. Et aduerte, q2 Bar. hic videtur velle, quod ſi pater non conſentit matrimonio, non tenetur filiam dotare, ſed tunc demum tenetur, cum voluit filiam maritare. Sed Pet. de Peru. dt, ꝙ ꝯrium videtur verius, vȝ. ꝙ filia poteſt ſe maritare ſine conſenſu patris, ⁊ ꝯdicente patre: vt extra de ſponſal. c. cum locum. ⁊ pater tenetur eam dotare, vt per Anto. in c. cū cā. de rapto. q2 iura diſponentia ꝙ pater teneatur filiam iam nuptam dotare, hn̄t reſpectum ad matrimoniū, nō aūt conſiderant an pater cōſenſerit matrimonium, non aūt conſiderāt an pater conſenſerit matrimonio, vel ꝯdixerit. De quo per domi. Abb. in c. cum cā. de rapto. Et dicit Bal. in l. fi. C. de dot. promiſ. quod mulier inuito patre, poteſt ſe dotare de bonis patris. ¶ Adde que po ſui in l. j. ſol. matri. quibus adde Abb. conſi. vij. ij. lib.

LEX LX.

Procurator Seij. §. Seia. ꝓpon tur de l. affectionis ª cā. ꝟ. de dona. Sol. hic non fuit donatio, q2 requitur ſtipulatio ꝑm iſta tpa, ſȝ hodie valeret, ibi fuit datio ob cauſam.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Affectionis. Adde ꝙ Bar. in d. l. affectionis. in ſol. ad hanc l. ſentit, ꝙ iſta lex habeat locum ēt ſi ſtipſo intereeſſit. l; hic aliter ſentiat. Vide Bal. in l. ea. C. de condi. inſert. Et iſtaȝ ſol. impugnat Pau. de Ca. in d. l. affectionis. ⁊ tex. hic nō ſe funda ex defectu ſtipſonis. Teneo ergo ſol. quam tȝ Bar. in d. l. affectionis. q2 hic loquitur in muliere promittente alteri, vnde turpitudo verſabatur, ibi ex parte recipientis, cuius perſona debet conſiderari ad validitatem, vel inualiditatem ſtipſonis. non autem ex perſona promiſſoris. l. multum. ꝟ. titu. j. ſed in d. l. affectionis. ⁊ in l. iiij. §. ſed quod meretrici. ꝟ. de condict. ob turp. cau. ibi turpitudo non erat ex parte recipientis.

¶ Finis prime partis.

Excudebat. Stephanus, Seruanius.

ſine conſen-
um locum.⁊
de rapto.⁊
tam dotare,
an pater cō
consenſent
in c.cum cā.
uod mulier
idde que po
ib.

Seta
na. Sol. hic
n iſta tpa.ſ;

ſ9.in ſol.ad
nterceſſit.l;
rt. Et iſta;
r.hic nō ſe
;Par.in d.
e alteri,vn-
cuius per-
ditatem ſi
m.ī.titu.j.
.ſ.de con-
cipientis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN